

חברות וחברים נכבדים,

אנו שמחים להציג בפניכם את גיליון מס' 27 - עבור החודשים אוגוסט - דצמבר 2016, של הידעון המשפטי בתחום המימון והבנקאות מטעם משרד עורכי דין גורניצקי ושות'.

בגיליון מורחב זה נביא בפניכם סקירה של פסקי דין, אותם מצאנו כמעניינים וכחשובים ביותר בתחום המימון והבנקאות, שפורסמו בחודשים אוגוסט - דצמבר 2016 בשלוש הערכאות: עליון, מחוזי ושלוש. כמו כן, נביא בפניכם סקירה קצרה של עדכונים והנחיות שפורסמו בחודשים הללו על ידי בנק ישראל ורגולטורים אחרים העשויים להיות רלוונטיים לעוסקים בתחום המימון והבנקאות.

תחום המימון והבנקאות אינו מצומצם רק לד' אמות מדינתנו, אלא משתרע גם אל מעבר לים ומושפע ממגמות ואירועים מחוץ לישראל. לאור זאת, ראינו לנכון להוסיף, החל מגיליון זה, מדור חדש, אשר ייקרא: "חידושים מן העולם", בו נסקור מעת לעת התפתחויות בחו"ל אשר קוראי הידעון עשויים למצוא בהן עניין.

גיליון זה כולל, בין היתר, סיכום מלא של פסק דין אחד, סיכום תמציתי של 14 פסקי דין, 7 עדכונים חקיקה, 18 עדכונים רגולציה ועדכון אחד מהמדור הטרי - חידושים מן העולם.

אנו מקווים ומאמינים שידעון זה יהיה לכם לעזר בעבודתכם המעשית ויאפשר לכם לעקוב באופן סדור ומרוכז אחר ההתפתחויות השונות בעולם המימון והבנקאות, ומודים לכם על הפידבקים, ההערות וההמלצות שאנו מקבלים מכם מעת לעת.

נשוב ונציין, כי נוכח העבודה הרבה המושקעת בידעון זה, אנו מפיצים את הידעון למעגל נמענים מצומצם וינבחר, ולפיכך נודה לכם אם תימנעו מהעברתו אל מחוץ לתחומי ארגונכם.

נשמח לעמוד לרשותכם בכל עניין שיידרש בנוגע לעניינים הנזכרים בידעון זה בפרט ובתחום המימון והבנקאות בכלל.

כבוד רב,

עו"ד אלי אליה, ראש תחום מימון ובנקאות במשרד גורניצקי

וצוות הידעון המשפטי

<p>מערכת ידעון מימון ובנקאות:</p> <p>עו"ד אביעד רבינוביץ'</p> <p>עו"ד מורן בן משה סבתו</p> <p>עו"ד זאב ביננשטוק</p> <p>עו"ד נוי אור</p> <p>עו"ד נועה אבן ספיר</p>	<p>עו"ד אלי אליה, שותף</p> <p>עו"ד אורי יצחק, שותף</p> <p>עו"ד ניר קידר</p> <p>עו"ד ליאור ברן</p> <p>עו"ד אמנון ביס</p>	<p>נשמח לעמוד לרשותכם בכל שאלה או הבהרה בטלפון: 03-7109191, וכן בכתובת הדואר האלקטרוני המפורטת להלן.</p> <p>לרישום או הסרה מרשימת התפוצה ניתן לפנות למשרדנו בכתובת הדוא"ל: G-BankingFinance@gornitzky.com</p> <p>למידע ופרטים אודות פרקטיקת המימון והבנקאות של משרד גורניצקי ושות', לחץ כאן לאתר המשרד.</p>
---	---	---

* תודתנו והערכתנו למתמחה חנה אטיאס על הסיוע הרב בהוצאת גיליון זה.

עמוד 4 **חידושי פסיקה – חם מן התנור**

מחוזי מהו היקף החובה המוטלת על תאגיד בנקאי לפעול למחיקת שעבוד לאחר שהחיוב שהובטח בשעבוד נפרע? ת"צ (י-ם) 30919-04-10 רחל ארן נ' בנק הפועלים בע"מ. [לסיכום](#)

עמוד 5 **פסקי דין נוספים בסיכום תמציתי**

עליון ומחוזי הערת אזהרה שנרשמה כדין מכוח הסכם לרכישת זכויות במקרקעין גוברת על עיקול מאוחר שיוטל על הנכס. רע"א 7527/16 גלית לוי נ' ביילה קמפל; ה"פ (ת"א) 57424-05-12 שי יניב נ' ליאם מימון השקעות בע"מ. [לסיכום](#)

מחוזי האם רשאי בנק להיפרע מחובות של שותפות כלפיו באמצעות מימוש שעבוד על בית המגורים של אחד השותפים? ת"א (ת"א) 2311/06 יגאל ישינובסקי נ' בנק המזרחי-טפחות בע"מ. [לסיכום](#)

מחוזי במקרה של עסקאות נוגדות במקרקעין, הימנעות הבנק מבדיקת ההחזקה בנכס מונעת ממנו לטעון שבעל העסקה הראשונה בזמן פעל כלפיו שלא בתום לב בכך שלא רשם הערת אזהרה. ת"א (ת"א) 14549-10-10 אבו רקייק פהימה ואח' נ' שוקרני מורד, בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ ואח'. [לסיכום](#)

מחוזי בתחרות זכויות שבין עיקול מוקדם ומשכון מאוחר, גובר העיקול. פש"ר 54726-01-14 אלפנט ואח' נ' חיימוב ואח'. [לסיכום](#)

מחוזי עסקת מתנה במקרקעין שלא נרשמה תגבר על עיקול מאוחר בזמן בנסיבות חריגות בהן הוכח כי המתנה ניתנה בתום לב ושלא במטרה להבריח את הנכס מנושיו של מעניק המתנה, וכן בנסיבות בהן מקבל המתנה הסתמך על קבלת המתנה ושינה את מצבו לרעה. ה"פ (נצרת) 27283-08-15 מסלאחה נ' מסאלחה ואח'. [לסיכום](#)

מחוזי (א) אושר ניהול תביעה ייצוגית נגד בנק אשר החיל נספח לתעריפון הנוגע לחשבונות סטודנט רק על חשבונות שנפתחו בשנים מסוימות; (ב) שינוי בתעריפון אינו משנה לרעה את מצבו של לקוח קיים אשר סיכם תנאים מיטיבים עם הבנק. ת"א (מרכז) 39507-07-14 מיה (מרסל) מוגרבי נ' בנק דיסקונט לישראל בע"מ. [לסיכום](#)

מחוזי בית המשפט דחה בקשת נאמן לבטל מימוש שעבוד יהלומים אשר הופקדו אצל בנק ומומשו על-ידו. פש"ר (ת"א) 1710/09 ברוך חכים נ' אשיש דיאמונדס בע"מ. [לסיכום](#)

מחוזי מקום בו הבנק אינו מציג את הטעמים, הראיות או הנתונים אשר שימשו בסיס להחלטתו לסרב לפתיחת חשבון בנק, כאשר הנטל להוכיח שמדובר בהחלטה סבירה מוטל על הבנק, יש לראות את הבנק כמי שלא הרים את הנטל. ת"א (מרכז) 41885-02-16 משה בן יעקב נ' הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ. [לסיכום](#)

מחוזי בנסיבות חריגות יש להעדיף הצעת רכישה מאוחרת בהליך התמחרות במסגרת כינוס נכסים על פני ההצעה הזוכה. פ"ק 18174-11-16 עו"ד רוני מטרי, בתפקידו ככונס נכסי אפוס טכנולוגיות רפואה וספורט בע"מ (בכינוס) נ' אפוס - טכנולוגיות רפואה וספורט בע"מ. [לסיכום](#)

מחוזי (א) עמלות שגבה הבנק בגין ערבויות חוק המכר דירות הן הוצאות פירוק בהליך הפירוק של חברת הנדל"ן; (ב) בנק שהסיר שעבוד קבוע על חשבון בנק נחשב כמי שוויתר גם על זכויות השעבוד והעיקבון על החשבון מכח מסמכי פתיחת חשבון. פ"ק (י-ם) 34085-01-16 עו"ד יצחק מולכו, מנהל מיוחד של קבוצת חברות חפציבה (בפירוק) נ' בנק מזרחי טפחות בע"מ. [לסיכום](#)

שלום בית המשפט קבע שלא ניתן היה לגבות מלווה עמלת פירעון מוקדם, כאשר הפירעון המוקדם נכפה על הלווה כתוצאה מסירוב מוצדק של בנק שלא להעמיד את חלקה השני של הלוואה. ת"א (ת"א) 16150-01-14 פואד זיינב נ' בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ. [לסיכום](#)

שלום הבנק הפר את חובתו ו"עצם את עיניו" בכך שאפשר פתיחת חשבון לחברה וניהולו בהתבסס על פרוטוקולים מזויפים שאינם תואמים את מסמכי היסוד של החברה. ת"א 47277/05 משה לוי נגד בנק יורו טרייד. [לסיכום](#)

שלום בית המשפט הכריז על בטלות משכון על זכויות בדירת מגורים, כיוון שהממשכנת לא קיבלה הסבר מלא ונאות מן הבנק בעת חתימה על שטר המשכון ולא הבינה את משמעות חתימתה. ה"פ (שלום ת"א) 10-11-17688 ורה דזנשבילי נ' בנק אגוד רמת גן 13062. [לסיכום](#)

עמוד 14 **חידושי חקיקה – משולחן הכנסת**

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016
 הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (תיקון) (שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית), התשע"ז-2016
 תזכיר חוק בנק ישראל (תיקון) (הוועדה ליציבות פיננסית), התשע"ו-2016
 תזכיר חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק הבנקאות בישראל, התשע"ו-2016
 תזכיר חוק השותפויות, התשע"ז-2016
 תזכיר חוק המרכז לגביית קנסות אגרות והוצאות (תיקון), התשע"ז-2016
 תזכיר חוק הסכמים בנכסים פיננסיים (תיקון מס' 3), התשע"ז-2016

[לחקיקה](#)

עמוד 16 **חידושי רגולציה – משולחנו של הרגולטור**

[לרגולציה](#)

עמוד 21 **חידושים מן העולם**

[לחידושים](#)

חידושי פסיקה – חס מן התנור...

(מחוזי) מהו היקף החובה המוטלת על תאגיד בנקאי לפעול למחיקת שעבוד לאחר שהחייב שהובטח בשעבוד נפרע?

ת"צ (י-ם) 30919-04-10 רחל ארן נ' בנק הפועלים בע"מ

במסגרת הסדר פשרה בתובענה ייצוגית, ובהתאם גם לסעיף 9א לחוק הבנקאות, התחייבו הבנקים לפעול למחיקת משכנתאות ומשכונות אשר החייבים שבגינם נרשמו נפרעו במלואם, וזאת עד למועד שייקבע על ידי המפקח על הבנקים.

הבקשה לאישור תובענה כייצוגית:

בתמצית, נוטלי הלוואות מן הבנקים שלהבטחת פירעון נרשמו שעבודים, הגישו בקשות לאישור תובענות כייצוגיות כנגד שישה תאגידים בנקאיים. המבקשים טענו כי חרף הוראת סעיף 9א לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א – 1981 (להלן: "החוק" או "חוק הבנקאות"), הבנקים לא פעלו למחיקת שעבודים, וזאת על אף שהחייבים בגינם נרשמו נפרעו במלואם.

סעיף 9א לחוק הבנקאות קובע, כדלקמן:

"(א) פרע לקוח, בעצמו ולא באמצעות ערב, את כל חיוביו שלהבטחתם נוצרו שעבודים, יבטל התאגיד הבנקאי את השעבודים ואם הנכסים ששועבדו נמצאים בחזקתו, יעמידם לרשות הלקוח או הממשכן תוך שבועיים מיום הפרעון; היה השעבוד משכנתה או משכון רשום, יגיש התאגיד הבנקאי, תוך 30 ימים מיום הפרעון, הודעה על מחיקת השעבוד למי שאצלו הוא נרשם; היה התאגיד הבנקאי בנק למשכנתאות כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א-1981, רשאי הוא להגיש את ההודעה האמורה תוך 60 ימים מיום הפרעון;

(ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו כל עוד לא נפרעו כל חיוביו של הלקוח המובטחים על ידי אותם שעבודים; היה החייב שנפרע מסוג חיוב מתחדש, יבוטלו השעבודים רק אם הלקוח ביקש לבטלם, והמועד שבו הגיעה בקשתו לסניף התאגיד הבנקאי שבו התנהלו חיוביו ייחשב כיום הפרעון לצורך המועדים האמורים בסעיף קטן (א);

(ג) הוצאות מחיקת רישום משכנתה או משכון כאמור יחולו על התאגיד הבנקאי."

טענות הצדדים:

טענות המבקשים:

המבקשים טענו כי בהתאם להוראת סעיף 9א לחוק, הבנקים מחויבים לפעול ולוודא כי השעבודים נמחקו מהמרשמים הרלוונטיים, ואין הם רשאים להסתפק במשלוח הודעה למרשם או במסירת המסמכים בדבר הסרת השעבוד ללקוח. המבקשים הוסיפו כי הוראת

סעיף 9א לחוק היא קוגנטית וחלה על כל סוגי השעבודים (ולא רק אלו המפורטים במפורש בסעיף – משכון או משכנתא), לרבות: התחייבות לרישום משכנתא שניתנה על ידי מנהל מקרקעי ישראל והערת אזהרה. המבקשים גם יצאו כנגד הנוהג הקיים בבנקים לרשום את המשכונות לתקופה של 99 שנים, חלף רישום המשכון לתקופת ההלוואה בלבד.

טענות הבנקים:

הבנקים דחו את טענות המבקשים, ובפרט טענו כי הוראת סעיף 9א לחוק חלה, על פי לשון ההוראה, רק על שעבודים מסוג משכנתא ומשכון. עוד טענו הבנקים כי חובתם מסתכמת במשלוח הודעה למרשם הרלוונטי ואין הם אחראים למחיקת השעבוד בפועל. אחריות כאמור מוטלת על המרשם הרלוונטי (ששומה עליו שיפעל בהתאם להודעת הבנק). הבנקים הבהירו כי הוראת סעיף 9א לחוק אינה חלה כאשר השעבוד מבטיח חיוב מתחדש, כדוגמת מסגרות אשראי המאפשרות ללקוח ליטול הלוואות נוספות על בסיס אותה הבטוחה.

עמדת היועמ"ש והמפקח על הבנקים:

בהמשך לפניית בית המשפט, היועמ"ש והמפקח על הבנקים הגישו נייר עמדה בקשר לנטען בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות. בנייר העמדה מטעמם ציינו היועמ"ש והמפקח על הבנקים, בין היתר, כי לאור תכלית החוק ראוי להחיל את החובה לביטול שעבוד גם על הערת אזהרה ועל התחייבות לרישום משכנתא. עוד צוין כי עמדת המפקח על הבנקים היא שאחריותו של התאגיד הבנקאי היא לפעול ככל הנדרש לצורך ביטול השעבוד ולוודא שאכן ננקטו כל הפעולות הדרושות לצורך מחיקת השעבוד. באשר לנוהג הבנקים לרשום שעבוד לתקופה של 99 שנים, צוין כי עמדת המפקח על הבנקים הינה שעל הבנקים לרשום שעבוד לתקופת ההלוואה בתוספת תקופה סבירה לאחר מכן שתאפשר את הארכת מועד פירעונה של ההלוואה.

בהמשך, ובעקבות הצעת הסדר פשרה אליה הגיעו המבקשים והבנקים, הגישו היועמ"ש והמפקח על

ג. לגבי תקופת רישום המשכון - בשל אי הסכמה בעניין, הודיע המפקח על הבנקים כי סוגיה זו תוסדר ברגולציה לאחר שתיבחן לעומקה.

ד. במקרים בהם ניתן ללקוח אשראי לדיוור שאינו לצורך פעילות עסקית או שוטפת והלקוח חתם על הסכם מסגרת משכנתא, יוכל הבנק לעשות שימוש בשעבוד רק עד 6 חודשים מיום סילוק כלל החיובים שלהבטחתם נרשם אותו שעבוד, כשלאחר מכן יפעל הבנק למחיקת השעבוד.

ה. הבנקים נטלו על עצמם התחייבויות ליידע את ציבור לקוחות הבנקים בדבר זכויותיהם בקשר עם מחיקת השעבודים על ידי עדכון באמצעות הודעת דוא"ל או לינק באתר הבית של הבנק.

ו. הסדר הפשרה לא ייצור מעשה בית דין. יחד עם זאת, נקבע כי לא ניתן יהיה להגיש תביעה ייצוגית או בקשה לאישורה בכל הקשור לנושאים הנכללים בהסכם הפשרה ביחס לתקופה שלפני מתן פסק הדין.

ז. הוסכם כי לכל אחד מהמבקשים ישולם גמול בסך 43,500 ₪ ולב"כ המבקשים שכ"ט עורך דין כולל של 1,598,810 ₪.

בית המשפט אישר את הסדר הפשרה לאחר שמצא כי עסקינן בהסדר ראוי, הוגן וסביר, אשר צועד במקביל לתיקונים רגולטורים של הוראות החוק ודרישות המפקח על הבנקים.

ניתן ביום: 14.12.2016; **על ידי:** כבוד סגנית הנשיא ג' כנפי-שטייניץ.

הבנקים עמדה מעודכנת. בגדרי עמדתם עדכנו היועמ"ש והמפקח על הבנקים כי כוונתם לפעול לתיקון סעיף 9א לחוק הבנקאות כך שישקף את עמדת המפקח על הבנקים הנזכרת לעיל. המפקח על הבנקים גם עדכן על עריכת בדיקה מדגמית במרשמי השעבודים במסגרתה נמצא כי עקב סיבות שונות קיימים במרשמים שעבודים הרשומים לטובת תאגידים בנקאיים שלא בוטלו, למרות שהחיובים שלהבטחתם הם נוצרו נפרעו זה מכבר. בעקבות זאת הפנה הפיקוח על הבנקים מכתב דרישה לבנקים בהם נדרשו הבנקים לפעול למחיקת השעבודים בהתאם להוראות סעיף 9א לחוק.

הסדר הפשרה והכרעת בית המשפט:

בית בהתאם להמלצת בית המשפט הגיעו הצדדים להסכם פשרה. להלן נביא את עיקריו:

א. הבנקים התחייבו לפעול למחיקת משכונות ומשכנתאות בהתאם להוראות סעיף 9א לחוק הבנקאות ולהוראות המפקח על הבנקים. נקבע כי הבנקים ישלימו התחייבות זאת עד למועד שייקבע על ידי המפקח על הבנקים.

ב. בכל הנוגע להלוואות שייפרעו לאחר מתן פסק הדין (והפיכתו לחלוט) יפעלו הבנקים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים ולעמדתו (אשר צורפה כנספח א' להסדר הפשרה), וזאת עד לתיקון סעיף 9א לחוק הבנקאות, שאז הבנקים יפעלו בהתאם להוראות סעיף החוק.

פסקי דין נוספים בסיכום תמציתי

(עליון ומחוזי) הערת אזהרה שנרשמה כדין מכוח הסכם לרכישת זכויות במקרקעין גוברת על עיקול מאוחר שיוטל על הנכס.

לפנינו שתי מחלוקות זהות במהותן, ואף בהכרעה שניתנה בהן, אשר התבררו במקביל בבית המשפט העליון ובבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, שעניינן תחרות זכויות בין זכאי אשר נרשמה לטובתו הערת אזהרה בנכס מקרקעין מכוח הסכם, לבין זכותו של צד שלישי אשר נרשם לטובתו עיקול מאוחר על אותו הנכס אך לאחר רישומה של הערת האזהרה.

בפסקי הדין, הפנו בתי המשפט לסעיף 127(ב) לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969, אשר נועד לדבריהם להגן על זכויות רוכשי זכויות בעסקאות מקרקעין, בין היתר מפני

עיקולים המוטלים בשלב הביניים שבין רישום הערת האזהרה לבין השלמת רישום העסקה במרשם המקרקעין.

יחד עם זאת, קבעו בתי המשפט כי יש לבחון את ההסכם הראשון בזמן, בגינו נרשמה הערת האזהרה - האם הוא תקף אם לאו: היה ויימצא כי ההסכם תקף ונערך כדין-אזי הערת האזהרה הראשונה בזמן אכן עומדת בעינה וגוברת על פני העיקול המאוחר. מנגד, היה ויימצא כי מדובר בהסכם שנעשה למראית עין בלבד ולשם ניסיון להברחת נכסים - אזי דינה של הערת האזהרה להתבטל, והעיקול המאוחר ירשם.

במקרים דנו, שני המשיבים לא עמדו בנטל ההוכחה הכבד הנדרש כדי להוכיח כי ההסכמים הראשונים בזמן

להיפרע רק מחלקו של השותף בבית – קרי מחצית מהזכויות.

ת"א (ת"א) 2311/06 יגאל ישינובסקי נ' בנק המזרחי-טפחות בע"מ

ניתן ביום: 23.8.2016; על ידי: כבוד השופטת ע' ברון.

(מחוזי) במקרה של עסקאות נוגדות במקרקעין, אי הימנעות הבנק מבדיקת ההחזקה בנכס שוללת מונעת מהבנק ממנו את הטענה לטעון שבעל העסקה הראשונה בזמן פעל כלפיו שלא בתום לב בכך שלא רשם הערת אזהרה.

בעלי נכס הרשום במינהל מקרקעי ישראל מכרו את זכויות החכירה בנכס לקונה מסוים, ומסיבות מסוימות העברת הזכויות לא נרשמה בספרי המינהל. כשנתיים לאחר מכן, בעלי הנכס המקוריים חזרו ומכרו את זכויות החכירה בעסקה נוגדת לקונה שני, אשר מימן את מרבית הרכישה באמצעות נטילת הלוואה מבנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ, אשר לטובתו נרשם משכון על זכויותיו של המוכר, אך רישום העברת הזכויות לא הושלם. מעט לאחר מכן, בוטל הסכם המכר השני בהסכמה, אך המוכר לא החזיר את סכום ההלוואה שהבנק העביר אליו.

הקונה השני נפטר לאחר מכן, וחלק מההלוואה נפרע באמצעות תקבולי ביטוח החיים שלו, ולגבי היתרה הופטרו יורשיו במסגרת הסכם פשרה. כך, שהבנק והקונה הראשון נותרו בתחרות בתובענה לגבי הזכויות בנכס.

בית המשפט קבע, בין היתר, שהתקיימו נסיבות חריגות שהצדיקו אי רישום הערת אזהרה בספרי המינהל על ידי הקונה הראשון. ואולם, גם אם היינו מייחסים חוסר תום לב לקונה הראשון, התנהגותו של הבנק בעסקה השנייה שוללת ממנו את הטענה כי הקונה בעסקה הראשונה פעל כלפיו בחוסר תום לב. זאת, משום ששמאי מטעם הבנק ביקר בנכס והגיש שמאות לבנק, ובמועד זה התגורר בנכס הקונה הראשון. האשמה להיווצרות העסקאות הנוגדות מוטלת על הבנק שהרי יכול היה בנקל למנוע את היווצרות התחרות על ידי בדיקת ההחזקה בבית. בנסיבות אלה זכותו של הקונה הראשון גוברת על זכותו של הבנק, והוצאה על זכותם כבעלי זכויות החכירה בבית.

ת"א (ת"א) 14549-10-10 אבו רקייק פהימה ואח' נ' שוקרני מורד, בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ ואח'

ניתן ביום: 10.8.2016; על ידי: כבוד השופט י' גייפמן.

הינם למראית עין ומשכך פסקו בתי המשפט באופן זהה כי הערת האזהרה המוקדמת אכן גוברת על העיקול המאוחר.

רע"א 7527/16 גלית לוי נ' ביילה קמפל

ניתן ביום: 9.11.2016; על ידי: כבוד המשנה לנשיאה א' רובינשטיין.

ה"פ (ת"א) 57424-05-12 שי יניב נ' ליאם מימון השקעות בע"מ

ניתן ביום: 13.9.2016; על ידי: כבוד השופטת צ' צפת.

(מחוזי) האם רשאי בנק להיפרע מחובות של שותפות כלפיו באמצעות מימוש שעבוד על בית המגורים של אחד השותפים, וזאת כאשר בית המגורים שועבד לטובת הבנק?

לצורך מימון רכישת מגרש על ידי שותפות, אחד השותפים שעבד את בית מגוריו. אנשי הבנק מסרו לאשתו של השותף כי השעבוד דרוש לקבלת אשראי לרכישת המגרש הנ"ל בלבד. האשראי שניתן לצורך רכישת המגרש נפרע כשנתיים לאחר מכן.

במרוצת השנים, התובעים, שפעלו במסגרת השותפות, נטלו מהבנק אשראים למימון עסקיהם, אך הפרויקטים של השותפות נקלעו לקשיים והשותפים לא עמדו בהחזרים לבנק. במקביל, גם חשבונם המשותף של בני הזוג הנ"ל, שהתנהל באותו הבנק, היה מצוי ביתרות חובה משמעותיות. במסגרת בקשה לחידוש אשראי בחשבון המשותף לבני הזוג, שעליה חתם הבעל בלבד, נרשם כי בית המגורים ישמש כביטחון להבטחת חובות השותפות וחובות בני הזוג בחשבון המשותף.

במסגרת ההליך שהתנהל בעניין, נבחנה, בין היתר, השאלה האם רשאי הבנק לממש את השעבוד על בית המגורים לשם פירעון חובות אלה.

שטר המשכנתא נוסח בצורה רחבה וקבע כי שעבוד בית המגורים נועד להבטיח גם חשבונות פרטיים וחובות אחרים לבנק. למרות זאת, בית המשפט קבע שהבנק מעולם לא קיבל את הסכמתה של אשת השותף להרחבת השעבוד כך שיבטיח גם את ההלוואות שניתנו בחשבון המשותף של בני הזוג. טענת הבנק כאילו שעבוד הבית מבטיח הן את חובות השותפות והן את חובות בני הזוג אינה מתיישבת עם היקף הגילוי המוגבר שבו מחויב הבנק. אם רצה שהבית ישמש כערובה להבטחת חובות אחרים, היה עליו ליידע את אשת השותף כי זה המצב ולגלות לה את היקפם של חובות אלה. בהתאם, נפסק כי השעבוד הרשום לטובת הבנק אינו חל על זכויותיה של אשת השותף בבית, והמשמעות היא שהבנק רשאי

במקרקעין ולביטול עיקולים שנרשמו על זכויות האב במקרקעין לטובת עיריית תל-אביב.

בשנת 2010 ו-2012 נערכו הסכמי מתנה במסגרתם העביר האב לכל אחד מילדיו את הזכויות במקרקעין, אך הנכס לא נרשם על שם הילדים וגם לא נרשמה הערת אזהרה בגין עסקאות המתנה. כל אחד מהילדים קיבל את המתנה מאביו בסמוך לחתונתו ועל מנת לבנות במקרקעין את בית מגוריו. העסקה דווחה לרשויות המס, שולמו המיסים בגינה, וכל אחד מהילדים השקיע כספים משמעותיים במקרקעין לצורך השלמת בניית בית מגוריו בקרקע. בשנת 2014 נרשמה על זכויות האב במקרקעין הערה על עיקול לטובת עיריית תל-אביב וזאת בגין חוב שנוצר, לטענת העירייה, כבר בשנת 1997.

בית המשפט סקר את הפסיקה בעניין. תחילה, ציין כי בהתאם להלכה שנקבעה בע"א 189/95 **בנק אוצר החייל נ' מזל אהרונוב**, זכותו ה"מעין קניינית" של רוכש במקרקעין, אף אם טרם נרשמה העסקה, ואפילו טרם נרשמה הערת אזהרה בגין העסקה, גוברת על זכותו של נושה של בעל המקרקעין אשר לטובתו נרשם עיקול במועד מאוחר למועד העסקה הראשונה במקרקעין. יחד עם זאת, בהלכה מאוחרת יותר, ע"א 11502/05 **אילנה לאניאדו נ' הולנד ישראל בע"מ**, סויגה הלכת אהרונוב בקשר לעסקת מתנה ונפסק כי על אף שגם עסקת מתנה היא "עסקה במקרקעין", הרי שיש להבחין בין עסקת מכר לבין עסקת מתנה. נפסק כי נקודת המוצא בתחרות שבין מקבל התחייבות למתנה לבין נושה של מעניק המתנה לטובתו נרשם עיקול מאוחר, תהיה בהעדפת הנושה על פני מקבל המתנה. בית המשפט הבהיר כי אין המדובר בכלל גורף, וכי קיימים מקרים בהם תגבר ידו של מקבל המתנה ככל שהוא יעמוד בנטל להוכיח, כי עניינו הקונקרטי נמנה על המקרים החריגים בהם יש להגן על הציפיות של מקבל המתנה. בע"א 8630/08 **בנק איגוד לישראל בע"מ נ' שושנה צרפתי** אימץ בית המשפט את הלכת לאניאדו ומנה את השיקולים שיש לבחון בתחרות שבין מקבל המתנה לבין מטיל העיקול: (א) בחינת תום ליבו של נותן המתנה והסרת כל ספק שמא מתן המתנה נובע מניסיון להברחת נכסים; (ב) בדיקה האם חלו האירועים המנויים בסעיף 5 לחוק המתנה, התשכ"ח-1968 (להלן: "**חוק המתנה**") המאפשרים לנותן המתנה לחזור בו מהענקה, היינו - האם המתנה היא בלתי חוזרת, אם לאו, ובתוך כך - האם שינה מקבל המתנה את מצבו לרעה בהסתמך על המתנה, והאם חלה הרעה ניכרת במצבו הכלכלי של נותן מתנה; (ג) בחינת תום ליבו של הנושה לטובתו הוטל העיקול, מידת ידיעתו על ההתחייבות למתן המתנה או קיומן של נסיבות אחרות אשר בכוחן להשפיע על מאזן הציפיות המוגנות

(מחוזי) בתחרות זכויות שבין עיקול מוקדם ומשכון מאוחר, גובר העיקול.

במסגרת הליך פשיטת רגל, הוטל עיקול זמני על מניות שהחזיק החייב לשם הבטחת התביעה. לאחר העיקול, משכן החייב את המניות לטובת הבנק במסגרת הסכם פשרה שבין הבנק לבין מספר צדדים ובהם החייב. ההסכם הסדיר בין היתר את חובות החייב לבנק, קיבל תוקף של פסק דין ונרשם בספרי רשם המשכונות.

לאחר שהפר החייב את הסכם הפשרה, פתח הבנק בהליך למימוש המשכון, הליך אליו התנגד נאמן נכסי החייב עקב קיומו המוקדם של העיקול.

בית המשפט מפנה בפסק הדין לסעיף 3(ב) לחוק המשכון התשכ"ז-1967 הקובע כי: "הגבלה או תנאי החלים, לפי דין או הסכם, על העברת בעלות בנכס יחולו גם על מישכונו", ולפיכך, ככל שיש הגבלה על העברת הבעלות בנכס מושא המשכון, ההגבלה האמורה תחול גם על משכונו של הנכס. פועל יוצא מכך הוא שהראשון בזמן גובר, שכן ככל שהוטלה הגבלה קודמת בזמן על העברת הבעלות בנכס, ההגבלה תחול גם על המשכון שנוצר ותכפיף אותו אליה.

בענייננו, אין חולק שהעיקול קודם בזמן למשכון ומשכך לפי הוראת הסעיף הנ"ל, המשכון כפוף לעיקול הזמני שהוטל על המניות.

בנוסף, קבע בית המשפט כי אין מקום להחלת תקנת השוק ודחה את טענת הבנק לעדיפות מכוחה, שכן ידיעת הבנק בפועל על הטלת העיקול הזמני על המניות עומדת בסתירה לדרישת תום הלב לשם החלת תקנת השוק.

בסופו של פסק הדין, קבע בית המשפט כי מסקנתו מתחזקת נוכח העובדה כי מדובר ב"נושה חזק" - בנק, שחלה עליו חובת תום לב מוגברת, ואשר היה עליו להסדיר את סוגיית העיקול שרביץ על המניות עוד קודם למשכון המניות לטובתו.

פ"ר 14-01-54726 אלפנט ואח' נ' חיימוב ואח'

ניתן ביום: 28.9.2016; **על ידי:** כבוד הנשיא השופט א' אורנשטיין.

(מחוזי) עסקת מתנה במקרקעין שלא נרשמה תגבר על עיקול מאוחר בזמן בנסיבות חריגות בהן הוכח כי המתנה ניתנה בתום לב ושלא במטרה להבריח את הנכס מנושיו של מעניק המתנה, וכן בנסיבות בהן מקבל המתנה הסתמך על קבלת המתנה ושינה את מצבו לרעה.

עסקינן בהמרצת פתיחה לרישום זכויות הבעלות בנכס במקרקעין בכפר דבוריה על שם בניו של הבעלים הרשום

לחוק הבנקאות קובע את החובה לעמוד בתעריפון (המלא או המצומצם). הטבות לקבוצות אוכלוסייה מסוימות מפורסמות בנספח לתעריפון, המהווה חלק ממנו.

בהחלטה נפסק שהבנק "נדרש לעמוד בתנאים של התעריפון בזמן הווה". בשנים 2008-2012 התעריפון התייחס לאוכלוסיית הסטודנטים באופן גנרי, ללא ציון שנת פתיחת החשבון. משנת 2012, התעריפון התייחס בנפרד לחשבונות לפי שנת פתיחת החשבון, כלומר החיל תעריפון שונה על חשבונות סטודנטים שונים על רקע שנת פתיחת החשבון. לאור זאת, ולאור הוראות סעיף 9י לחוק הבנקאות, נקבע ש"ככל שלפי פשוטו של מקרא והבנת הצדדים התעריפון חל על לקוח מסוים, העובדה שמלכתחילה תנאי ההסכם בינו לבין הבנק היו שונים אינה יכולה לעמוד אלא לטובת הלקוח. שינוי המפחית מעמלה מסוימת החל על כל קבוצת הסטודנטים, ללא אבחנה בין שנות 'אקדמיק' שונות – יחול על כל חשבון סטודנט" (ההדגשה במקור).

מנגד, ביחס לחשבונות אשר נפתחו משעה שהבנק החל להגדיר את ההטבות בתעריפון לפי שנים, "אין להחיל את תנאי הנספח על קבוצות אקדמיק שאינן הקבוצה המצוינת בנספח עצמו: לכתחילה לא חלה על הבנק חובה לקבוע את התאים המוצעים לקבוצות הסטודנטים השונות בתעריפון. משציין הבנק קבוצת אוכלוסייה מסוימת בתעריפון, עליו לעמוד בו כלפיה. אך אם לא ציין קבוצה מסוימת, לא חלה על הבנק כל חובה כלפיה במישור העמלות, פרט לכך שלא תעלינה על הנקוב בתעריפון הכללי".

בית המשפט גם דחה את טענת הבנק לפיה משעה שיוחלו התנאים המשופרים שבתעריפון, יש להוסיף ולהחיל את מלוא התעריפון – גם אם חלקו אינו מהווה שיפור ביחס לתנאים שסוכמו עם לקוחות העבר. בהחלטה נקבע כי "בין הצדדים קיים חוזה, שלפיו נקבעו תעריפים שונים, והוא חל על עוד אין הדין מתערב בו... התעריפון הקיים אינו יכול להרע את מצבו של הלקוח שעליו הוא חל, אלא רק להיטיב אותו".

ת"א (מרכז) 39507-07-14 מיה (מרסל) מוגרבי נ' בנק דיסקונט לישראל בע"מ

ניתן ביום: 13.12.2016; **על ידי:** כבוד השופטת א' שטמר.

(מחוזי) בית המשפט דחה בקשת נאמן לבטל מימוש שעבוד יהלומים אשר הופקדו אצל בנק ומומשו על-ידו.

בית המשפט דחה את בקשתו של נאמן לבטל עסקה בין הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ לבין חברת איש דיאמונדס בע"מ (להלן: "אשיש"), במסגרתה מכר הבנק

של שני הצדדים, מקבל המתנה מחד גיסא והנושה מאידך גיסא.

ומן הכלל אל הפרט: בית המשפט קבע כי עניינם של הילדים (המבקשים) נכלל באותם חריגים שפורטו בפסיקה ועל כן זכותם גוברת על העיקול שהוטל, וזאת, בין היתר, מהטעמים הבאים: (א) הוכח כי עסקאות המתנה היו התחייבות אמת, אשר ניתנו על ידי האב בתום לב מתוך כוונה אמתית להעניק מתנה לילדים ערב נישואיהם; (ב) הילדים הוכיחו כי שילמו את המיסים בגין עסקאות המתנה וכן השקיעו בבניית בתי המגורים ובשל כך שינו את מצבם לרעה בהסתמך על קבלת המתנה; (ג) החוב של עיריית תל אביב נוצר בשנת 1997, כ-13 שנים לפני עסקאות המתנה. בית המשפט קיבל את עמדת הילדים כי אילו היה רוצה האב להבריא את המקרקעין הוא היה עושה זאת שנים רבות קודם לכן; (ד) הילדים הוכיחו כי לא קמה לאב עילה לחזור בו מהתחייבותו למתן המתנה מכוח סעיף 5 לחוק המתנה.

לנוכח האמור לעיל, בית המשפט הורה על ביטול העיקול ורישום המקרקעין על שם הילדים.

ה"פ (נצרת) 27283-08-15 מסלאחה נ' מסאלחה ואח'

ניתן ביום: 29.9.2016; **על ידי:** כבוד השופט ע' טאהא.

(מחוזי) (א) אושר ניהול תביעה ייצוגית נגד בנק אשר החיל נספח לתעריפון הנוגע לחשבונות סטודנט רק על חשבונות שנפתחו בשנים מסוימות; (ב) שינוי בתעריפון אינו משנה לרעה את מצבו של לקוח קיים אשר סיכם תנאים מיטיבים עם הבנק.

בית המשפט המחוזי אישר ניהול תביעה ייצוגית כנגד בנק דיסקונט לישראל בע"מ, שעיקרה בטענה כי הבנק לא החיל את סעיפי הנספח לתעריפון הנוגע לחשבונות סטודנט (המכונים "אקדמיק") על חשבונות סטודנט אשר נפתחו בשנים קודמות למועד עדכון התעריפון. החלטה זו מתייחסת לשנים 2008-2012, בהן הנספח הרלוונטי לתעריפון לא ייחד עצמו לחשבון סטודנט אשר נפתח בשנה מסוימת, כפי שהדבר נעשה לאחר שנת 2012. ואכן, ביחס לשנים 2012 והלאה, הבקשה לאישור נדחתה.

במסגרת החלטתו, עמד בית המשפט על כך שסעיף 9 לחוק הבנקאות (שירות לקוחות), התשמ"ט – 1981 (להלן: "חוק הבנקאות") קובע כי "הנגיד יקבע רשימה של שירותים שעבורם רשאי הבנק לגבות עמלות מלקוחותיו, הוא התעריף; וכי רשאי הוא גם לקבוע בכללים תעריפונים מצומצמים מתוך התעריפון המלא, לגבי סוגי שירותים בנקאיים או לגבי סוגי לקוחות", וכי סעיף 9י

פגם בפירוט חלק מפרטי המשכון כך שיסוד המסוימות אינו מתמלא עד תום, "הרי שפגמים אלו מתבטלים אל מול רצון הצדדים, תוכן המסמך עליו חתמו והעובדה כי החייב הינו לקוח וותיק של הבנק ועוסק בעסקאות כגון אלו במשך שנים...".

ביחס לשאלה השנייה, תחולתו של סעיף 96(א) לפקודה, קובע בית המשפט כי למרות שההפקדה האחרונה בוצעה בתוך השנתיים אשר קדמו לפשיטת הרגל (ובהקשר זה בית המשפט אף הזכיר את טענת הנאמן לתחולת דוקטרינת הייחוס לאחור), "נראה כי הפקדת היהלומים לא עולה לכדי הענקה שכן מהותה הייתה הוצאת חלק מהיהלומים אשר היו מופקדים והפקדתם מחדש של שאריתם... הפקדת היהלומים מתאריך ה-28.12.2008 הייתה פעולה אחת מיני רבות בשרשרת פעולות נורמטיביות שנהג החייב לבצע במשך תקופה ארוכה, העולה על השנתיים המצוינות בס' 96(א) לפקודה". בכל הנוגע לעסקת המכירה לאשיש, בית המשפט קבע שכלל אין לסעיף 96(א) תחולה, מאחר והבנק אינו פושט הרגל ועל כן את העסקה יש לבחון לא תחת סעיף 96(א) אלא תחת הכללים המסדירים מימוש שעבוד בהתאם להוראות חוק המשכון.

ביחס לשאלה השלישית, אופן מימוש המשכון, הזכיר בית המשפט שחוק המשכון קובע את אופן מימושו של משכון על-ידי גוף מוסדי (סעיף 19 לחוק המשכון) ללא צו בית משפט – בדרך מסחרית סבירה; מתן הודעה במועד סביר מראש לחייב או לכל אדם שזכותו עלולה להיפגע מן המימוש; וכי הגוף המוסדי אחראי לנוק שנגרם בשל מימוש המשכון שלא בהתאם להוראות החוק. בית המשפט לא הכריע במחלוקת העובדתית בין הצדדים באשר לשאלה האם נמסרה הודעה לחייב כנדרש, בהתחשב בכך ש"משלא הוכח כי נגרם נזק לחייב, אין צורך להכריע בשאלה האם קיבל החייב את ההודעה בדבר מימוש היהלומים". ביחס לתקינות הליך המימוש, בית המשפט קבע שהעסקה בוצעה עם המציע אשר הציע את ההצעה הגבוהה ביותר, מתוך מספר הצעות אשר התקבלו, וכי מדובר במימוש "בדרך המקובלת בשוק ובדרך מסחרית סבירה".

פ"ר (ת"א) 1710/09 ברוך חכים נ' אשיש דיאמונדס בע"מ

ניתן ביום: 11.12.2016; על ידי: כבוד השופטת ח' פלינר.

לאשיש יהלומים במסגרת הליך מימוש משכון.

היהלומים הופקדו על ידי החייב בכספת בבנק, ואלו שימשו כבטוחות אל מול התחייבויותיו כלפי הבנק. היהלומים המשועבדים הופקדו בכספת זמן רב, ואחת למספר חודשים בוצעה הערכת מחיר והוצאו או הוספו יהלומים בהתאם לכך ובהתאם לחובותיו של החייב באותה העת. ביום 19.12.2008 נשדד החייב בלונדון, ונגנב ממנו מלאי יהלומים – שוד אשר בעקבותיו נכנס החייב למפולת כלכלית אשר גררה הגשת בקשה לפשיטת רגל. גם לאחר אירוע השוד, הפקיד החייב מחדש יהלומים בכספת הבנק ובוצעה הערכת שווי.

לשם כיסוי חובות החייב לבנק, מכר הבנק יהלומים לאשיש, במסגרת מימוש משכון.

הנאמן בהליך פשיטת הרגל של החייב ביקש את ביטול העסקה בין הבנק ובין אשיש בשל מספר טעמים: (א) הבנק לא הציג מסמכים המעידים שהיהלומים אכן שועבדו לבנק, לא נרשם שעבוד וטופס הפקדת היהלומים עליו הבנק מסתמך אינו מהווה הסכם משכון מאחר ואינו מקיים את רכיב המסוימות; (ב) מדובר בהענקה שדינה להתבטל בהתאם להוראות סעיף 96(א) לפקודת פשיטת הרגל (נוסח חדש), התש"ם – 1980 (להלן: "הפקודה"), מאחר והיא בוצעה בשנתיים לפני שנעשה החייב פושט רגל (כלומר, אירוע השוד); ו-ג) העסקה בטלה מכוח דוקטרינת הייחוס לאחור, מאחר וע"פ סעיף 84(א) לפקודה רואים את פשיטת הרגל כמתחילה ביום בו נעשה מעשה פשיטת הרגל. לאור טענות אלו, בית המשפט ציין שעליו לדון בשלוש שאלות עיקריות: (1) האם בוצע משכון כדיו, (2) האם דין ההענקה להתבטל, וכן (3) האם מימוש המשכון בוצע בהתאם להוראות סעיף 19(ב) לחוק המשכון, התשכ"ז – 1967 (להלן: "חוק המשכון").

ביחס לשאלה הראשונה, האם בוצע משכון, בית המשפט עמד על כך שמשכון נוצר בהסכם בין חייב ובין נושה. בהתאם לפסיקה, "תוקפו והיקף השתרעותו של הסכם משכון תעשה באמצעות פרשנותו של החוזה אשר על בסיסו נוצר המשכון... במידה ולא הצליחו להתחקות אחר אומד דעתם של הצדדים, תעשה הפרשנות בכלים אובייקטיביים, על-פי הסכמים מאותו סוג ובהתחשב במטרות שהיו צדדים הוגנים מנסים להשיג. עם זאת, בהתנגשות בין התכלית הסובייקטיבית לזו האובייקטיבית, יד התכלית הסובייקטיבית על העליונה, כלומר אומד הדעת של הצדדים הוא הקובע" (ע"א 3352/07, **בנק הפועלים בע"מ נ' קריסטין הורש**, פד"י סג(3) 248). בענייננו, אין מחלוקת בין הצדדים באשר לרצון הצדדים ליצור משכון. טופס הפקדת היהלומים אף תומך בכך, ואף אם (ובית המשפט אינו נוקט עמדה ביחס לכך) נפל

את סבירותה של החלטה, החלטתו של המוסד הבנקאי כפופה לבחינתו של בית המשפט, ובחינה זו חייבת להיעשות תוך גילוי מלא.

שנית, נדרש בית המשפט לשאלה האם במקום בו טוען הבנק לחיסיון מידע המהווה בסיס להחלטתו, ניתן להסתפק בהצגת הנתונים בפני בית המשפט מבלי שאלו יועברו לידיעת התובע, כפי שהציע הבנק.

בית המשפט פסק כי קביעה לפיה בית המשפט יכול לעיין בראיה, שאינה בידיעת הצד שכנגד, מרוקנת מתוכן את מטרת ההליך המשפטי. אומנם המחוקק הכיר בקיומם של מקרים או אירועים במסגרתם ייחשף בית המשפט למידע מבלי שיועבר לצד שכנגד, אולם מדובר באירועים חריגים ביותר, שהוסדרו במסגרת הוראות דין מפורשות. חוק הבנקאות אינו מתווה דרך דומה לעניין החלטות המתקבלות על ידי התאגיד הבנקאי.

לסיכום קבע בית המשפט כי מקום בו הבנק אינו מציג את הטעמים, הראיות או הנתונים המשמשים בסיס להחלטתו שלא להיעתר לבקשת התובע לפתיחת חשבון בנק, לא ניתן לקבוע כי מדובר בהחלטה סבירה. מקום בו הנטל להוכיח כי מדובר בהחלטה סבירה מוטל על הבנק, יש לראות את הבנק בנסיבות אלו כמי שלא הרים את הנטל. לבנק שמורה הזכות שלא לגלות את הנתונים אשר שימושו לו כבסיס להחלטתו, אך יש לכך משמעות השלכות.

בית המשפט העניק לבנק 30 יום להודיע אם יגלה את המידע ששימש לו כבסיס להחלטתו לסרב לפתוח את החשבון. ככל שיוצג המידע, יודיע התובע תוך 30 יום אם הוא עומד על תביעתו. ככל שלא יוצג המידע, ייראו את הבנק כמי שלא הרים את הנטל להוכיח כי החלטתו סבירה, ובנסיבות אלו יפתח הבנק את החשבון.

ת"א (מרכז) 41885-02-16 משה בן יעקב נ' הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

ניתן ביום: 13.12.2016; על ידי: כבוד השופטת ה' סליש.

(מחוזי) בנסיבות חריגות יש להעדיף הצעת רכישה מאוחרת בהליך התמחרות במסגרת כינוס נכסים על פני ההצעה הזוכה.

במסגרת הליך כינוס נכסים של נכסי חברת אפוס טכנולוגיות רפואה וספורט בע"מ (להלן: "החברה"), נתבקש בית המשפט להכריע בין שתי הצעות לרכישת נכסי החברה: הראשונה, הצעת קרן Pitango Venture Capital Fund V LP (להלן: "פיטנגו"), שהנה ההצעה הטובה ביותר שקיבל כונס הנכסים במסגרת הליך

(מחוזי) מקום בו הבנק אינו מציג את הטעמים, הראיות או הנתונים אשר שימשו בסיס להחלטתו לסרב לפתיחת חשבון בנק, כאשר הנטל להוכיח שמדובר בהחלטה סבירה מוטל על הבנק, יש לראות את הבנק כמי שלא הרים את הנטל.

התובע, הפועל בתחום מתן שירותי מטבע, ביקש לפתוח חשבון בנק, אך נענה בשלילה, ללא נימוקים כלשהם מטעם הבנק. לטענת התובע, מקום בו לא הוצג כל טעם סביר לדחיית בקשתו לפתוח חשבון, יש לראות את הבנק כמי שפעל בניגוד להוראות הדין, ומשכך לחייבו לפתוח את החשבון.

הבנק טען כי קיימת עילה סבירה לסירובו לפתוח את החשבון, אך מדובר במידע חסוי ועל כן לא גולה לתובע (ניצוין), שבמסגרת פסק הדין לא נכתב האם הבנק הבהיר מה טיב החיסיון (הנטען). הבנק אף הוסיף כי הוא אינו מחויב בגילוי המידע או סבת הסירוב, אך כי הוא נכון להציג את המידע בפני בית המשפט, כל עוד מידע זה יוותר חסוי ולא יועבר לתובע.

בית המשפט המחוזי קיבל את התביעה.

ראשית, נדרש בית המשפט לשאלה האם חייב הבנק לפרט את הטעמים העומדים בבסיס החלטתו לסרב לפתוח לתובע חשבון בנק.

סעיף 2 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות") קובע כי "לא יסרב תאגיד בנקאי סירוב בלתי סביר לתת שירותים" מהסוגים המפורטים בסעיף. על הבנק לא מוטלת חובה לגלות את המידע או הנתונים המצויים ברשותו, אולם השאלה היא מהי משמעות החלטתו של הבנק שלא לגלות את המידע.

בהתאם לפסיקת בין המשפט העליון הנטל להוכיח כי מדובר בסירוב סביר מוטל על הבנק. בית המשפט ער לעובדה כי נטל ההוכחה הוא ברמה הפחותה ממאזן הסתברויות, וכי על בית המשפט לנהוג בזהירות טרם יתערב בשיקול הדעת של המוסד הבנקאי. אולם, הדרך היחידה לבחון את סבירות החלטתו של הבנק היא בחינת הנתונים אשר שימשו לה כבסיס. קבלת עמדת הבנק לפיה החלטה על פתיחתו של חשבון בנק המבוססת על מידע אשר לא גולה, היא כזו המוגנת מפני בחינת סבירותה על ידי בית המשפט, אינה עומדת בקנה אחד עם מטרת הוראות חוק הבנקאות, מקנה לבנק חסינות בפני בחינת שיקול דעתו ועומדת בסתירה לחובתו של בית המשפט להפעיל שיקול דעת, כאשר מובאת בפניו מחלוקת בין צדדים. לפיכך, קבע בית המשפט כי לא די בהודעתו של הבנק כי החלטתו התקבלה בסבירות ובהסתמכותו על כך שבנק ישראל לא מצא להתערב בהחלטה. על מנת לקבוע

בית המשפט קבע כי במקרה דנן לא ניתן להתעלם מהיתרון הכלכלי המשמעותי של הצעתו של נכט, המטה באופן חריג מאוד את הכף לכיוון קבלתה של הצעה זו. כן נקבע כי ישנם מספר עניינים המחלישים במידה מסוימת את אינטרס הציפייה של פיטגנו (לרבות העובדה כי אינה צד "רגיל" להסכם מכר והלשון המסתייגת של ההזמנה להציע הצעות ושל הסכם המכר לפיהן כונס הנכסים אינו כפוף לדיני המכרזים ורשאי לקבל הצעות גבוהות יותר עד לאישור המכר על-ידי בית המשפט). לפיכך קבע בית המשפט כי יש להעדיף את ההצעה המאוחרת, על כל הקושי והתחושה הבלתי נוחה שהחלטה זו מותירה.

פר"ק 11-16-18174 עו"ד רונן מטרי, בתפקידו ככונס נכסי אפוס טכנולוגיות רפואה וספורט בע"מ (בכינוס) נ' אפוס - טכנולוגיות רפואה וספורט בע"מ

ניתן ביום: 3.12.2016; על ידי: כבוד השופטת א' לוי-עבודי.

(מחוזי) (א) עמלות שגבה הבנק בגין ערבויות חוק המכר דירות הן הוצאות פירוק בהליך הפירוק של חברת הנדל"ן; (ב) בנק שהסיר שעבוד קבוע על חשבון בנק נחשב כמי שוויתר גם על זכויות השעבוד והעיקבון על החשבון מכה מסמכי פתיחת חשבון.

ביחס לאחת החברות מקבוצת הנדל"ן "חפציבה" ניתן צו הקפאת הליכים, הכולל גם איסור דיספוזיציה בנכסי החברה. לימים ניתן בעניינה גם צו פירוק. החברה ניהלה בסניף מסוים של בנק מזרחי טפחות שני חשבונות – כל אחד מהם בגין פרויקט נדל"ן אחר של החברה. לאחר מתן צו הקפאת ההליכים, העביר הבנק סך של 200,000 ש"ח מאחד מחשבונות החברה לחשבון אחר שלה, וקיזז אותו כנגד חוב של החברה כלפי הבנק. החוב נוצר כולו לאחר מתן צו הקפאת ההליכים, בגין עמלות ודמי שירותים בנקאיים המגיעים לבנק.

המנהל המיוחד של חברות "חפציבה" פנה לבית המשפט בבקשה להורות לבנק להשיב את הסכום שקוזז. בית המשפט המחוזי דחה בקשה זו.

ראשית, פסק בית המשפט המחוזי כי החוב כלפי הבנק נוצר רק לאחר מתן צו הקפאת ההליכים. חלק מהסכום מיוחס לעלויות הארכת ערבות שניתנה לרוכשי דירות. אמנם כבר לפני מועד צו הקפאת ההליכים היה צפוי שהבנק יגבה אותם, אך מועד התגבשותם ותשלומם חל לאחר מתן הצו (מדי חודש בחודשו). לכן, לפי ס' 74 לפקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ס-1980 – לא ניתן לקזזם כנגד נכסי החברה.

יחד עם זאת, קבע בית המשפט כי החוב כלפי הבנק הוא בבחינת הוצאות פירוק (קרי, הוצאות לצורך מילוי

התמחרות של "Best and Final". השנייה, הצעתו של מר מריוס נכט (להלן: "נכט") שהשתתף אף הוא בהליך ההתמחרות, ובמהלך הדיון בבקשה לאישור המכר בהתאם להצעת פיטגנו בפני בית המשפט, שיפר את הצעתו המקורית באופן משמעותי, בין היתר, על ידי הגדלת תשלום המזומן, כיסוי 40% מהחובות לנושים הבלתי-מובטחים של החברה שאינם בעלי מניות והמשך העסקת עובדי החברה. לאור השיפור הכלכלי המשמעותי הגלום בה, הצעתו של נכט זכתה לתמיכת כונס הנכסים, הנושים המובטחים והכונס הרשמי.

בית המשפט קבע כי בבסיס המחלוקת עומדים אינטרסים חשובים, שבמקרה דנן הינם מנוגדים זה לזה. מחד גיסא, עומד האינטרס הברור של מציע שפעל בתום-לב בהתאם להליכי המכר, הציע את הצעתו הטובה ביותר (שאף לרגע קל נבחרה על-ידי כונס הנכסים, הנושים המובטחים והכונס הרשמי) וכעת מצפה כי בית-המשפט יאשר את המכר בהתאם להצעתו. אינטרס זה נופל בגדרם של שיקולים רחבים יותר כגון חובת תום-הלב במהלך משא-ומתן לכריתת חוזה ובקימו, ודאות וסופיות הליכי המכר המתנהלים בפני בעל תפקיד בהליכי חדלות פירעון, החשש מהשפעה שלילית ארוכת-טווח על מציעים פוטנציאליים ואמון הציבור בכללותו. מאידך גיסא, עומדים אינטרסים ושיקולים המהווים אבני-יסוד בהחלטות בית-המשפט של חדלות פירעון, ובבסיסם מיצוי התמורה בגין נכסי החייב תוך השאת קופת הכינוס באופן שתפרע את החובות לנושים בצורה המרבית.

במסגרת איזון אינטרסים זה, קבע בית המשפט, כי הנטייה הבסיסית היא לרוב להעדיף את חובת ההגינות ותום הלב על פני מקסום התמורה בהליכי חדלות פירעון. למרות זאת, הכירה הפסיקה גם באפשרות של העדפת האינטרס הנוגד של מקסום התמורה בהליכי חדלות פירעון, חרף הפגיעה (לעיתים אף קשה) בחובת ההגינות ותום הלב. בהקשר זה, דן בית המשפט בתנאים בהם תועדף ההצעה המאוחרת על פני ההצעה הזוכה במסגרת ההליך "התקין", הכוללים בין היתר את המצבים והמקרים הבאים: **ההצעה המאוחרת בעלת יתרון משמעותי על פני ההצעה הזוכה; ההצעה הזוכה נופלת באופן משמעותי משווי הנכס לפי הערכה שמאית; למציע המאוחר כמה סיבה מוצדקת להגשת הצעתו באיחור; לזוכה המקורי ניתנה הזדמנות ראויה לשפר את הצעתו, תוך מתן עדיפות להצעה המשופרת; אין בהעדפת ההצעה המאוחרת משום פגיעה של ממש בציפיות לגיטימיות של צדדים שלישיים; וכן מצבים בהם הזוכה המקורי מתמהמה במימוש זכייתו.**

לתובע כספים נוספים כהלוואה.

נוכח סירובו של הבנק להעמדת יתר כספי הלוואה, פנה התובע ליטול הלוואה ממוקד אחר. לצורך כך, וכדי שניתן יהיה להעמיד בטוחות לטובת המלווה החלופי, פנה לבנק בבקשה לבצע פירעון מוקדם של הלוואה ונדרש לצורך כך לשלם עמלת פירעון מוקדם לטענת התובע, לא הייתה הצדקה לדרישת הבנק לתשלום עמלת הפירעון המוקדם, בהתחשב בכך שלא הייתה הצדקה לדרישת הצגת ההיתר ולתשלום העמלה בנסיבות האמורות.

ביחס לעמידה על הדרישה להציג היתר, קבע בית המשפט כי מדובר בתנאי מפורש לו הסכים התובע, ואין לו להלין על הבנק משזה עמד על התנאי המוסכם. ביחס לגביית עמלת פירעון מוקדם, בית המשפט קבע כי החיוב בעמלת פירעון מוקדם הינו פיצוי לבנק על אובדן התשואה, פיצוי שיש לו הצדקה כאשר היוזמה לפירעון הלוואה הינה של הלקוח. אולם, לא כך היה המצב בעניין שלפנינו, כאשר הפירעון המוקדם לא היה פרי יוזמתו של התובע, אלא למעשה נכפה עליו על ידי הבנק אשר סירב להעמדת יתרת הלוואה. נסיבות אלו לא זכו להתייחסות ספציפית במסמכי הלוואה, אשר מתייחס במפורש לפירעון מוקדם ביוזמת הלווה, ועל כן יש לנקוט בפרשנות המיטיבה עם הלווה. בנוסף, בית המשפט עמד על כך שבהתאם להוראות סעיף 5 (א) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981, מוטלת על תאגידים בנקאיים החובה לגלות ללקוח "כל פרט מהותי לגבי תכנון, היקפו, תנאיו ומחירו של שירות שהם נותנים והסיכונים הכרוכים בו". במקרה דנן, הבנק לא הציג בפני התובע את מהלך העמדת הלוואה כפי שהתרחש בפועל, לא גילה ללקוח את אשר עומד להתרחש אם לא יציג את ההיתר, ובפרט לא גילה לתובע כי במצב שכזה ייאלץ לפרוע את הלוואה בפירעון מוקדם ואף לשלם לבנק עמלת פירעון מוקדם. לפיכך, קיבל בית המשפט את התביעה וקבע שבנסיבות מקרה זה לא הייתה לבנק זכות לגבות מהתובע עמלת פירעון מוקדם ומשזו נגבתה – על הבנק להשיבה.

בעקבות החלטת בית המשפט, הגיש הבנק ערעור לבית המשפט המחוזי אשר טרם נדון.

ת"א (ת"א) 16150-01-14 פואד זיינב נ' בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ

ניתן ביום: 4.9.2016; על ידי: כבוד השופט ר' אילן.

(שלום) הבנק הפר את חובתו ו"עצם את עיניו" בכך שאפשר פתיחת חשבון לחברה וניהולו בהתבסס על פרוטוקולים מזויפים שאינם תואמים את מסמכי היסוד של החברה.

תפקיד המפרק), ולכן זוכה לקדימות בנשייה מקופת הפירוק. זאת, כיוון שלולא הבנק היה מאריך את הערבויות – היה עליו לגבות מהחברה את מלוא סכום הערבויות ובכך היה מגדיל סך הנשייה של נושי החברה. תפקידו של המנהל המיוחד הוא בין היתר לפעול לטובת כלל הנושים, ולכן הקטנת סך הנשייה היא חלק מתפקידו, וההוצאות לשם כך הוצאו לצורך מילוי תפקידו.

בית המשפט ציין עוד, כי המנהל המיוחד אישר במפורש את הארכת הערבויות, לאחר שהנושא נדון עם הבנק.

בית המשפט דחה את טענת המנהל המיוחד כי גם אם מדובר בהוצאות פירוק, הרי שהן נדחות. זאת, משום שהוצאות פירוק זוכות מטבען לעדיפות בנשייה.

בית המשפט הוסיף ופסק כי לבנק קמה זכות קיזוז ביחס לחוב גם מכוח סעיף 53 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973. זאת, בהתבסס על הקביעה כי מדובר בהוצאות פירוק, כלומר – בחוב חדש של המנהל המיוחד בשם החברה בפירוק כלפי הבנק, אשר נוצר לאחר מתן צו הקפאת ההליכים.

יחד עם זאת, בית המשפט קיבל את עמדת המנהל המיוחד כי במקרה דנן לא חלה זכות השעבוד של הבנק בכספים המופקדים בחשבון הבנק מכוח מסמכי פתיחת חשבון. זאת, כיוון שהבנק הסיר שעבוד ספציפי שחל על החשבון. לדידו, מסקנתו זו מתחייבת שכן אחרת הסרת השעבוד הספציפי תהיה חסרת משמעות (ימשיך לחול השעבוד מכוח מסמכי פתיחת החשבון). בכך, אבחן בית המשפט את פסיקתו מההלכה שנקבעה בעניין **אי.סי.אם** (ע"א 1339/12) אשר נסקר בגיליון 12 של ידיעון זה.

פר"ק (י-ם) 34085-01-16 עו"ד יצחק מולכו, מנהל מיוחד של קבוצת חברות הפציבה (בפירוק) נ' בנק מזרחי טפחות בע"מ

ניתן ביום: 29.11.2016; על ידי: כבוד השופט ד' מינץ.

(שלום) בית המשפט קבע שלא ניתן היה לגבות מלווה עמלת פירעון מוקדם, כאשר הפירעון המוקדם נכפה על הלווה כתוצאה מסירוב מוצדק של בנק שלא להעמיד את חלקה השני של הלוואה.

התובע נטל מהבנק הלוואה לשם ביצוע פרויקט בנייה. ההלוואה פוצלה, בהסכמת הלווה, כך שאת חלקה קיבל עם נטילתה, וקבלת חלקה הותנה בהצגת היתר בנייה בתוקף. מספר חודשים לאחר קבלת חלקה הראשון של ההלוואה שאושרה, ביקש התובע לקבל חלק נוסף מההלוואה, אך הבנק התנה זאת בהצגת ההיתר ומשהתובע לא הציג היתר כאמור, סירב הבנק להעביר

מעורה בענייני החברה ובהתנהלות הבנקאית בחשבונה, מוטלת על הבנק חובת גילוי אקטיבית על מנת ללמוד כי הערב מודע להיקף החובות להם הוא עורב. בנוסף, לא הוכח כי הבנק החתים את התובע על הערבות בפני פקיד בנק, ושהוסברה לו משמעות ערבותו.

יחד עם זאת, פסק בית המשפט כי בנסיבות העניין (למשל, ידיעת התובע על הכוונה לפתוח חשבון בנק והעובדה כי במשך שלוש שנים בהן ידע על פתיחת החשבון לא בירר על פעילות החברה ואודות פתיחת החשבון) אין לפטור את התובע מכל אחריות ויש לחלק האחריות בין הצדדים בחלקים שווים.

ת"א 47277/05 משה לוי נ' בנק יורו טרייד

ניתן ביום: 4.12.2016; על ידי: כבוד השופטת נ' ברוורמן.

(שלום) בית המשפט הכריז על בטלות משכון על זכויות בדירת מגורים, כיוון שהממשכנת לא קיבלה הסבר מלא ונאות מן הבנק בעת חתימה על שטר המשכון ולא הבינה את משמעות חתימתה.

במסגרת תביעה זו נתבקש בית המשפט להכריז, בין היתר, על בטלות משכון שנרשם לטובת בנק אגוד בע"מ על זכויות התובעת ובעלה המנוח בדירת מגורים יחידה (תחילה הוגשה התביעה גם על ידי המנוח, אולם לאחר פטירתו תוקן כתב התביעה כך שיורשיו הצטרפו כתובעים). לטענת התובעים, המנוח ביקש לשחרר בטחונות שהועמדו עבורו על ידי אחיינו לטובת הבנק, ולשם כך הציע כמשכון את דירת המגורים השייכת לו ולתובעת. למעשה, משכון הדירה אמור היה להחליף חלק מהבטוחות הכספיות של האחייני, ומאחר שהבנק לא עמד בהתחייבותו וחילט את כספי האחייני עבור חובות המנוח, יש לראות את המשכון כבטל. עוד טענו התובעים, כי התובעת והמנוח לא קיבלו הסבר נאות על משמעות המשכון, וזאת בניגוד לחובתו של הבנק כמוסד בנקאי. לטענת הבנק, יש לדחות את התביעה בשל שיהוי קיצוני של התובעים ויצירת מצג והסתמכות של הבנק על קיום המשכון, בשל העובדה שהמשכון לא היווה תחליף לבטוחה הכספית שנתן האחייני ומשום שהתובעת חתמה על שטר המשכון כדין, לאחר שקיבלה הסברים מלאים מנציגי הבנק ומעורך הדין שייצגו בתהליך. בית המשפט דחה את טענת התביעה לפיה המשכון נוצר כתחליף למשכון כספי האחייני וקבע כי משכון הדירה נועד לכסות על פער הבטוחות. עם זאת, בית המשפט קיבל את טענת התובעת לפיה לא קיבלה הסבר נאות על שטר המשכון וקבע כי מדובר באישה שאינה יודעת קרוא וכתוב, אשר לא הבינה את הסיטואציה ופעלה אך כדי לרצות את בעלה המנוח, מבלי שהיה לה מושג אמיתי על משמעות

עסקינן בתביעת בעל מניות בחברה פרטית לחייב את בנק יורו טרייד (להלן: "**הבנק**") (בנק ישראלי שרישיונו בוטל בשנת 2005 על-ידי בנק ישראל במסגרת תהליך מיזוגם או הפסקת פעילותם של הבנקים הזעירים בישראל) בנזקיו האישיים. לטענת התובע, הבנק הפר חובתו על שאפשר פתיחת חשבון בנק על שם החברה וניהול החשבון בשמה על ידי שני בעלי המניות האחרים בחברה שלא היו מוסמכים כדין לעשות זאת, בהסתמך על פרוטוקולים מזויפים ובניגוד למסמכי היסוד של החברה. כן נטען כי הבנק פעל בשיתוף פעולה ולמצער תוך "עצימת עיניים" עם שני בעלי המניות האחרים בחברה, שגרמו לריקון החברה מנכסיה והכל תוך שהבנק היה מודע או היה אמור להיות מודע שהפעולות שנקטו על ידם חורגות משגרת העסקים הרגילה של החברה.

מסמכי היסוד של החברה, שהומצאו לבנק טרם פתיחת החשבון, קבעו מפורשות כי רק חתימת שלושת בעלי המניות בחברה תחייב את החברה. בניגוד לכך, על הפרוטוקולים שנשלחו לבנק, היו חתומים שני בעלי המניות האחרים, מר פרץ ומר מצגר המשמש כרו"ח החברה. כך למשל, בפרוטוקול ישיבת בעלי המניות הכולל את ההחלטה על פתיחת החשבון בבנק, נרשם כי הוחלט להסמיך את פרץ ומצגר כמורשי חתימה בשם החברה. לעומת זאת, במכתב ששלח מצגר לחברה לאחר מכן, ציין בהתבסס על הפרוטוקול הנ"ל כי חתימת פרץ תחייב את החברה מבלי לציין כי גם הוא בעצמו מורשה חתימה. דוגמא נוספת - בפרוטוקול אחר חזרו על ההחלטה הקודמת להסמיך את פרץ ומצגר כמורשי חתימה מטעם החברה, כאשר מצגר המשמש כאמור כרו"ח החברה, מאשר הפרוטוקול המסמיך אותו עצמו. מסמכים אלה, כפי שקבע בית המשפט, מעוררים ספקות ותהיות באשר למתרחש בחברה ולכן היה על הבנק לברר לעומקם של דברים.

בית המשפט קבע כי על תאגיד בנקאי, הפותח חשבון בנק לחברה, לבדוק את כל המסמכים לאשורם. במקרה דנן, הבנק הפר את חובתו, ופעל תוך "עצימת עיניים", כאשר ראה לנגד עיניו רק את האינטרס האישי שלו. הבנק בחר להתעלם ממסמכי היסוד של החברה, וקיבל את הפרוטוקולים שהוצגו בפניו, כמו שהם.

עוד יצוין כי התובע חתם על כתב ערבות מתמדת בלתי מוגבלת בסכום לטובת הבנק להבטחת התחייבויות החברה. בית המשפט קבע כי ככל שרמת הסיכון של הערב עולה, ובעניינו המדובר בערבות בלתי מוגבלת בסכום הכוללת את כל חיובי הלקוח כפי שיהיו מעת לעת, אזי מוגברת חובת הגילוי של הבנק. במקרה דנן, קבע בית המשפט כי לאור טענת הבנק כי התובע לא היה

כי חתימת התובעת על שטר המשכון דינה להתבטל, וכי על אף שהמנוח שהיה חתום גם כן על שטר המשכון הבין את משמעות חתימתו, הפגם המהותי שנפל בחתימתה של התובעת משליך ומקרין גם עליו באופן שגורם לבטלות שטר המשכון כולו.

ה"פ (שלום ת"א) 17688-11-10 ורה דזנשבילי נ' בנק אגוד רמת גן 13062

ניתן ביום: 30.11.2016; **על ידי:** כבוד סגנית הנשיא נ' גרוסמן.

חתימתה. בית המשפט ראה לחובתו של הבנק את העובדה שהתובעת לא חתמה על שטר המשכון לפני פקיד בנק בסניף הבנק ושלא שקיבלה הסבר מלא ונאות מן הגורמים הבנקאיים. מאחר שהמדובר במשכון על זכויות בדירת מגורים יחידה, קבע בית המשפט כי היה מקום שהבנק יוודא על ידי גורם מקצועי מטעמו כי התובעת מבינה את משמעות חתימתה ולא היה מקום להניח נושא כה חשוב בידי עורכי דין חיצוניים אליהם הובאה התובעת על ידי המנוח. לאור האמור, קבע בית המשפט

חידושי חקיקה – משולחן הכנסת...

כמו כן, החוק כולל תיקון עקיף לחוק איסור הלבנת הון, אשר מחיל את משטר איסור הלבנת הון על נותני השירותים הפיננסיים המוסדרים, לרבות דיווחים שונים לרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור.

ביום 18.7.2016 אושרה בכנסת הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) התשע"ו-2016; החוק יכנס לתוקף בהדרגה ב- 1 ביוני 2017 בכל הנוגע לנותני שירותי אשראי וב- 1 ביוני 2018 בכל הנוגע לנותני שירותי בנקים פיננסיים. עד לחודש יוני 2018 ימשיכו נותני שירותי המטבע, להיות מפוקחים על ידי רשות המסים, וזאת למעט פעולות הניכיון אשר החל מיוני 2017 יפוקחו על ידי הרגולטור החדש שכן מדובר במתן שירותי אשראי.

[לנוסח החוק ברשומות](#)

הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (תיקון) (שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית), התשע"ז - 2016

מדובר בתיקון לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים לשם הסדרת פעילותם של נותני שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית. בהתאם לתיקון המוצע, המפקח על שירותים פיננסיים מוסדרים יהיה הרגולטור האמון על האסדרה והפיקוח שיחולו על נותני שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית והשירותים הניתנים על ידם. על פי התיקון המוצע, תוטל חובת רישוי על עיסוק במתן שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית, תוך חלוקה בין סוגי הרישיונות לפי סוג נותן השירות - יחיד, עמותה, או חברה לתועלת הציבור ולפי היקף פעילותו של נותן שירותי פיקדון ואשראי. התיקון המוצע קובע הסדרים לעניין רישיונות כאמור, לעניין שליטה והחזקת אמצעי שליטה בנותני שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית, לעניין האורגנים ובעלי התפקידים שיכהנו בהם, וכן קובע הגבלות וחובות שונות שיחולו על פעילותם של בעלי הרישיונות המוסדרים ומקנה סמכויות פיקוח למפקח -

ביום 27 במרס 2014 הורה היועץ המשפטי לממשלה על הקמת צוות בין-משרדי בראשות המשנה ליועץ המשפטי לממשלה שהתבקש להמליץ לפני שר האוצר והיועץ המשפטי לממשלה על הסדרת הרגולציה לטווח הארוך בענף שירותי המטבע. הצוות הגיש את מסקנותיו והמלצותיו בחודש פברואר 2015. בעקבותיו, פורסמו שני דברי החקיקה שלהלן:

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016

הצוות מצא כי בענף נותני שירותי המטבע קיימים גופים שפועלים כמוסדות פיננסיים לכל דבר ועניין, המספקים מגוון רחב של שירותים. שירותים אלו כוללים ניכיון שיקים, פקטורינג, שירותי מטבע חוץ וכן העברת כספים בין מדינות. חלק מנותני שירותי המטבע עוסקים גם במתן הלוואות חוץ בנקאיות, פעולה שאינה מפוקחת כיום.

החוק ממנה רגולטור פיננסי אשר יסדיר את ענף נותני שירותי המטבע, ואת ענף האשראי החוץ-מוסדי, תחומים אשר כיום או אינם מוסדרים כלל או מוסדרים באופן שאינו מספק. בחוק ניתנו לרגולטור החדש הסמכויות הנדרשות לפקח על גופים אלו באופן שיביא מחד גיסא לפיתוחם וליצירת חלופה הולמת למערכת הבנקאית בתחום מתן השירותים הפיננסיים, ומאידך גיסא ימנע מגורמי פשיעה וגורמים עבריינים מלעשות בהם שימוש למטרות בלתי חוקיות. על כל אחד מהעוסקים בתחום של מתן שירותים פיננסיים תחול דרישת רישיון בהתאם להיקף הפעילות אותה מבצע (רישיון למתן שירותי בנקים/רישיון למתן אשראי). החוק מפרט את התנאים הנדרשים לקבלת רישיון לרבות דרישת הון עצמי מינימאלי ובחינת יושרו של מבקש הרישיון ואם מדובר בתאגיד אז גם בחינת התאמת נושאי המשרה, בעלי השליטה ובעלי העניין.

הבנקאות, 1941 ובחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, יעבירו רשויות הפיקוח הפיננסיות לוועדה את מלוא המידע הרלוונטי הנדרש לה לביצוע תפקידיה, בין לפי דרישת הוועדה ובין אם לא הועברה דרישה כאמור. מוצע, לכן, להטיל על כל אחת מרשויות הפיקוח הפיננסיות חובה למסור לוועדה את כל המידע הנדרש ואף להסמיך את הוועדה לדרוש מידע נוסף הנחוץ לה, והכל תוך שמירה על סודיות המידע כנדרש.

הצעת החוק עברה בקריאה ראשונה.

[לנוסח הצעת החוק](#)

הצעת חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) התשע"ז - 2017

מטרת ההצעה הנה ליצור סביבת אשראי קמעונאית תחרותית יותר, על ידי הוספת שחקנים עצמאיים וחדשים שיוכלו להתחרות במערכת הבנקאית הקיימת ולחולל תחרות בשוק השירותים הבנקאיים והפיננסיים למגזר הקמעונאי.

הצעת החוק קובעת שינוי בנוגע לאופן מינוי הדירקטורים החיצוניים בחברה, וכן מסמיכה את שר האוצר, בהתייעצות עם נגיד בנק ישראל לקבוע סוגי החלטות בחברה כאמור, שיתקבלו בהתאם לפרוצדורה מסוימת שתיקבע, וזאת מתוך מטרה להגביר את השפעתן של החלטות אלה על מקבלי השירותים שאינם מחזיקים אמצעי שליטה בחברה.

באשר לסעיף 10 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "**חוק הבנקאות (רישוי)**"), המונה את תחומי הפעולה שבהם מותר לבנק לעסוק, מוצע להוסיף שני תחומי פעולה נוספים: מכירה של שירותי מחשוב ותפעול המשמשים בעיקרם את הבנק, ובלבד שניתן אישור מאת המפקח על הבנקים למכירה, והשכרת מקרקעין המשמשים את הבנק לצורכי מחשוב ותפעול, לשוכר שיעשה שימוש במקרקעין למטרה זו, ובלבד שניתן אישור מאת המפקח להשכרה, הוספת תחומי הפעולה האמורים נועדה לאפשר לבנקים ולגופים פיננסיים, בעלי היקף פעילות צר, לרכוש שירותי מחשוב ותפעול ולשכור מקרקעין המשמשים לצורך כך, מבנקים אחרים, ובכך להוזיל בעבורם עלויות אלה ולהפחית חסמי כניסה לתחומי הבנקאות.

באשר לסעיף 11 לחוק הבנקאות (רישוי), המונה את רשימת התאגידים שבהם בנק רשאי לשלוט או להיות בעל עניין, מוצע לקבוע בסעיף 11' לחוק הבנקאות (רישוי), כי על אף האמור בסעיפים אלה, בנק ששווי נכסיו, כפי שמופיע במאזן הבנק בדוח הכספי השנתי

כל זאת, במטרה להבטיח את פעילותם התקינה של נותני שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית ואת השמירה על ענייני לקוחותיהם. מכיוון שפעילותם של נותני שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית, דומה כאמור במהותה לפעילותם של תאגידים בנקאיים, הרי שכל פעילות של נותן שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית אשר תעלה על רף מסוים אשר ייקבע בתיקון המוצע, תהווה פעילות אשר חורגת מגדרי הרישיון ועל כן תידרש העברתו של הפיקוח על הגוף האמור לידי המפקח על הבנקים בבנק ישראל.

הצעת החוק נמצאת בהכנה לקריאה שנייה ושלישית.

[לנוסח הצעת החוק ברשומות](#)

הצעת חוק בנק ישראל (תיקון מס 4) הוועדה ליציבות פיננסית, התשע"ז - 2017

מוצע להקים ועדה ליציבות פיננסית, שמטרתה לתאם בין רשויות הפיקוח הפיננסיות – הפיקוח על הבנקים, אגף הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר, הפיקוח על נותני שירותים פיננסיים חוץ-מוסדיים במשרד האוצר, הפיקוח על מערכות תשלומים ורשות ניירות ערך, וכן בינו לבין בנק ישראל ומשרד האוצר, ולהביא לשיתוף פעולה ביניהם, לשם תמיכה ביציבותה של המערכת הפיננסית ובפעילותה הסדירה.

מוצע לקבוע שתפקידיה של הוועדה יהיו: לקדם חילופי מידע בין רשויות הפיקוח הפיננסיות, וכן בינו לבין המייצגים כדי להגדיר, לנתח, לזהות, להעריך ולנטר סיכונים מערכתיים; ליזום בדיקות של רשויות הפיקוח הפיננסיות לגבי סיכונים וחשיפות לשם זיהוי סיכונים מערכתיים והערכתם; לקדם תיאום ושיתוף פעולה בין רשויות הפיקוח הפיננסיות, וכן בינו לבין המייצגים, בניתוח, הערכה, פיתוח והפעלה של כלים ושיטות למניעה של סיכונים מערכתיים והפחתתם; להתריע כאשר מצאה כי יש בסיכון מערכתי כדי להוות סיכון מערכתי משמעותי; להמליץ על צעדים למניעה או להפחתה של סיכונים מערכתיים משמעותיים; לעקוב אחר הפעולות שנקטו בעקבות ההתערות ואחר יישום ההמלצות; לדווח לראש הממשלה ולשר האוצר כאשר מצאה כי קיים חשש ממשי ליציבותה של המערכת הפיננסית או לפעילותה הסדירה ושעלול להיווצר צורך בשימוש בכספי הציבור לטיפול בכך; וכן לדווח לראש הממשלה ולשר האוצר כאשר מצאה כי חשש כאמור הוסר.

על מנת להשיג את מטרתה ולמלא את תפקידיה, יש להבטיח כי, על אף הוראות הסודיות החלות על מידע שבידי רשויות הפיקוח הפיננסיות, לרבות בפקודת

עליהם נרחיב בגיליון הבא:

תזכיר חוק השותפויות, התשע"ז-2016

המטרה המרכזית של ההצעה היא להתאים את דיני השותפויות לצרכים ולאתגרים של עולם העסקים המודרני ולהתפתחויות בדיני השותפויות בעולם. ההצעה מבקשת להרחיב את מגוון סוגי השותפויות ולאפשר רישום של שותפות בערבון מוגבל ואת הגבלת אחריותם של השותפים הכלליים בשותפות מוגבלת.

בגיליון הבא נרחיב על תזכיר חוק השותפויות.

[לתזכיר מיום 14.12.2016](#)

תזכיר חוק המרכז לגביית קנסות אגרות והוצאות (תיקון), התשע"ז-2016

בהתאם להחלטת ממשלה מס' 3487 מיום ו' באייר התשס"ח (11 במאי 2008) הוקמה יחידה ארגונית להוצאה לפועל ולמרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות בניהול נפרד מהנהלת בתי המשפט.

[לתזכיר מיום 11.12.2016](#)

תזכיר חוק הסכמים בנכסים פיננסיים (תיקון מס' 3), התשע"ז-2016

מוצע לתקן את חוק הסכמים בנכסים פיננסיים, התשס"ו-2006. הקובע, בין היתר, הסדרים למקרים בהם צד לעסקת מכר חוזר בניירות ערך שהוא תאגיד, הממשלה או מוסד פיננסי, נקלע להליכי חדלות פירעון (למשל הוראות לעניין זכויות הקיזוז, סיווג עסקת המכר החוזר כעסקת מכר ולא כעסקת משכון ועוד). התזכיר מציע להרחיב את העסקאות שבהגדרת "עסקת מכר חוזר בניירות ערך" כך שיכללו גם עסקאות באגרות חוב שמפיקות ממשלות זרות.

[לתזכיר מיום 11.12.2016](#)

האחרון שנערך על בסיס מאוחד על פי כללי החשבונאות המקובלים החלים עליו, עולה על 20% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל לא יעסוק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב ובסליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב ולא ישלוט ולא יחזיק אמצעי שליטה בתאגיד העוסק בעיסוקים כאמור.

כמו כן, מוצע לתקן את סעיף 1 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א - 1981 ולהגדיר גופים מסוימים כגופים פיננסיים לעניין ללקוח החוק האמור. גופים אלה מתאפיינים בכך שהם עוסקים במתן שירותים פיננסיים לציבור הרחב ובחשיבותם לעניין הגברת התחרות בתחום האשראי.

מוצע לקבוע כי תאגיד בנקאי לא ישלול, במעשה או במחדל, מגוף פיננסי העוסק בתפעול והנפקה של כרטיסי חיוב שמנפיק התאגיד הבנקאי לתת שירותים פיננסיים ולא יגבילו ממתן שירותים כאמור, לרבות מתן אשראי, ללקוחות התאגיד הבנקאי. מטרתה של הוראה זו היא להגביר את התחרות בתחום ההנפקה של כרטיסי חיוב.

בנוסף, מוצע לאסור על בנק, גוף מוסדי גדול ותאגיד ריאלי משמעותי, כהגדרתם המוצעת, לרכוש מבנק בעל היקף פעילות רחב, אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב. מטרת ההוראה המוצעת הינה למנוע מגופים פיננסיים גדולים לרכוש את חברות כרטיסי החיוב המופרדות, לרבות רכישה של פעילות שלהן, ובכך לאפשר הקמת גופים חדשים בשוק האשראי בישראל בעלי פוטנציאל להפוך לבנקים חדשים, אשר יתחרו במערכת הבנקאית הקיימת.

החוק אושר ופורסם בחודש ינואר 2017, ונרחיב לגביו בגיליון הבא.

[לנוסח הצעת החוק](#)

בנוסף, בחודש דצמבר פורסמו תזכירי החוק הבאים

חידושי רגולציה – משולחנו של הרגולטור...

רשות התאגידיים הוסיפה לשירותים המקוונים הניתנים על ידי רשם החברות את האפשרות לדווח אודות הטלה/הסרה/ שינוי של צו עיקול על מניות בעל מניות בחברה באמצעות כרטיס חכם

על פי הרשות, הדיווח ייעשה על ידי נושא משרה בחברה לפי סעיף 39 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 או על ידי עו"ד מטעמו של מי שהוטל לטובתו העיקול, ויוגש באמצעות אתר הפעולות המקוונות בלבד. הטופס יתיק בתיק החברה אצל רשם החברות לפי מספר החברה

פתיחת חשבון מקוון והצטרפות לשירותי בנקאות בתקשורת (פתיחת חשבון מקוון, הסכם למתן שירותי בנקאות בתקשורת, הצטרפות מרחוק לשירותי בנקאות וכריתת הסכם מרחוק); זיהוי ואימות; הגנה על לקוחות (הדרכת לקוחות העושים שימוש בבנקאות בתקשורת); בקרות בבנקאות בתקשורת (למשל אבטחת התקשורת בין הלקוח לתאגיד הבנקאי); בקרות במכשירים ובערוצים ספציפיים (למשל בשימוש בדואר אלקטרוני, מכשירים ניידים ועוד); ריכוז מידע (העקרונות שעל התאגיד הבנקאי ליישם כאשר הוא מרכז מידע עבור הלקוחות); וכן דיווחים ואישורים (למשל מתי יידרש התאגיד הבנקאי לפנות לפיקוח על הבנקים על מנת לקבל אישור לפעילות חדשה).

[לחזור מיום 21.7.2016](#)

הפיקוח על הבנקים פרסם חוזר בנושא משלוח הודעות בתקשורת (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 420)

החוזר עוסק בתיקונים להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 420 בנושא מסירת מידע באמצעים אלקטרוניים. מטרת התיקונים היא לאפשר לתאגידים הבנקאיים למסור את מרבית ההודעות שבעבר נשלחו באמצעות הדואר, באופן דיגיטלי בערוצי תקשורת ובכלל זה מסמכי הוראות לביצוע פעולה; להציע ללקוחות שירותי התראה, באמצעות הודעות לערוצי התקשורת (כגון מסרונים לטלפון הנייד), שיסייעו להם בניהול חשבונם בצורה מושכלת; וכן לחייב לראשונה את התאגידים הבנקאיים לשלוח התראה באמצעות מסרון לטלפון הנייד של הלקוח, אם סורבו בחשבונו חמישה שיקים, במקביל לחובת שליחת הודעה בדואר, ואם הוטלה הגבלה על חשבונו. זאת, על מנת לסייע ללקוחות להימנע מהגבלת חשבונם, ולדעת בהקדם על הגבלה שהוטלה על חשבונם. כמו כן שם ההוראה תוקן מ"מסירת מידע באמצעים אלקטרוניים" ל"משלוח הודעות בתקשורת" ונעשו התאמות לאורך ההוראה לצורך החלפת המונחים "מידע" ו"אמצעים אלקטרוניים" במונחים "הודעות" ו"ערוצי תקשורת" בהתאמה. התיקונים להוראה יכנסו לתוקף ביום פרסומה, למעט סעיפים מסוימים המצויינים בהוראה אשר יכנסו לתוקף ב- 1.4.2017 וב- 1.7.2017.

[לחזור מיום 25.7.2016](#)

הפיקוח על הבנקים פרסם חוזר בנושא סוגי חשבונות ותנאים בהתקיימם לא תידרש חתימתו של לקוח על הסכם

סעיף 3(א) לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים), התשנ"ב-1992 ("כללי גילוי נאות") מפרט סוגי הסכמים בין תאגיד בנקאי לבין לקוח, אותם

עיקול שהוטל, הוסר או שונה, על מניותיו של בעל מניות בחברה מסוימת. עוד הדגישה הרשות כי אין בדיווח כאמור לעיל כדי למנוע רישום דיווחים שהוגשו לרשם החברות ביחס לאותה חברה בהתאם לטפסים על פי דין, ובכלל זה כי אין בדיווח זה כדי למנוע רישום העברת בעלות על מניות או דיספוזיציה אחרת במניות.

[להודעה מיום 14.9.2016](#)

הפיקוח על הבנקים פרסם תיקון נוסף להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 454 בנושא פירעון מוקדם של הלוואה שלא לדויר, לאור שאלות ובקשות להבהרות שהתקבלו בעקבות התיקון

כך למשל, סעיף שעודכן ונוסח מחדש קובע כי על התאגיד הבנקאי למסור ללווה דף הסבר המבהיר את זכותו של הלווה לפירעון מוקדם של הלוואה, בסמוך למועד כריתת הסכם הלוואה, או הסכם מסגרת, לפי העניין, אשר יכול להיכלל כנספח להסכם, ובלבד שיוצג בו באופן בולט ומודגש. בנוסף, התאגיד הבנקאי ימסור ללווה דף הסבר בסמוך לבקשת הלווה לבצע פירעון מוקדם. סעיף נוסף שתוקן קובע כי במקרים בהם פטר התאגיד הבנקאי את הלווה מתשלום עמלות בגין פירעון מוקדם של הלוואה, כולן או חלקן, ייתן התאגיד הבנקאי ללווה דף הסבר מצומצם עם המידע הרלוונטי לו.

[לחזור מיום 11.7.2016](#)

הפיקוח על הבנקים פרסם חוזר בנושא בנקאות בתקשורת (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 367)

לפי ההוראה, בשנים האחרונות חל גידול בהיקף השימוש של לקוחות הבנקים בשירותי בנקאות בתקשורת. לצד זה, גבר הצורך של התאגידים הבנקאיים לעדכן באופן שוטף ומהיר את השירותים והמוצרים הבנקאיים, הן בשל ציפיות הלקוחות, ההתפתחות הטכנולוגית והתחרות. פרסום הוראה ייעודית בנושא בנקאות בתקשורת נועד, בין היתר, להדגיש את החשיבות שהפיקוח על הבנקים נותן להמשך התפתחות הבנקאות הדיגיטלית ולתמוך בתהליכי ההתייעלות הנדרשים מהתאגידים הבנקאיים. ההוראה עצמה בנויה בעיקרה על עקרונות והנחיות ספציפיות שמטרתם להסיר את החסמים הקיימים להמשך התפתחות הבנקאות הדיגיטלית, לספק גמישות בהתאם לטכנולוגיה המשתנה ולשחרר את הבנקים מן הצורך לפנות לפיקוח על הבנקים בכל שינוי או הוספה של שירות, ככל שהשינוי או ההוספה אינם מהותיים.

ההוראה כוללת התייחסות לנושאים הבאים: ממשל תאגידי (תפקידי הדירקטוריון וההנהלה הבכירה);

תמורה, ניתן לעשות שימוש בייפוי כח שנתן הרוכש לצורך ביצוע פעולה לטובתו, וזאת גם אם ייפוי הכח לא כולל הרשאה לביצוע פעולה ללא תמורה.

[להוראות הביצוע בנושא הגורם המוסמך לאשר ייפוי כוח כנאמן למקור; להוראות הביצוע בנושא אופן העברת ייפוי כוח; להוראות הביצוע בנושא ייפוי כוח שלא כולל ביצוע עסקה ללא תמורה - שימוש בו לטובת הרוכש](#)

בנק ישראל פרסם מכרז להקמה, הפעלה ותחזוקה של מאגר נתוני אשראי

המכרז פורסם כחלק מהתהליך של הקמת מאגר נתוני האשראי. המאגר שיוקם מיועד לריכוז ולהעברה מאובטחת של מידע בנושא אשראי של לקוחות קמעונאיים (בהתאם לחוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016). למכרז זכאים לגשת תאגידים ישראלים בעלי ניסיון רלוונטי בהקמת מאגרי מידע, סיווג ביטחוני מתאים ושעומדים באמות המידה הפיננסיות הנדרשות.

[להודעה מיום 18.8.2016; למכרז](#)

אגף רישום והסדר מקרקעין פרסם טופס בקשה מיוחד לצורך רישום הערת אזהרה בגין התחייבות לרישום משכנתה לטובת מוסד בנקאי ללא צורך בצירוף כתב ההתחייבות עצמו לבקשה

הטופס נועד ליעל ולקצר את הליכי הרישום בעסקאות. טופס הבקשה ייחתם על ידי כל הצדדים ולא נדרש לצרף אליו את כתב ההתחייבות עצמו. במידה וכתב ההתחייבות יצורף לבקשה, הוא יישמר כמסמך שרוק בתיק הרישום, אך הוא לא ייבדק או ייחתם על ידי לשכת הרישום. עם רישום הערת האזהרה, יונפק אישור על ביצוע הפעולה כשהוא נושא חתימה אלקטרונית בלבד. החל מיום 16.12.2016 ייעשה שימוש רק בטופס החדש וממועד זה לא ייחתם העתק כתב ההתחייבות על ידי לשכת הרישום. בקשה שנערכה על גבי הטופס הישן ואשר נחתמה על ידי הבנק לפני ה- 15.12.2016, תתקבל לרישום עד ליום 30.3.2017.

[לטופס הבקשה החדש; למכתב של אגף רישום והסדר מקרקעין מיום 12.9.2016; להודעה מיום 12.9.2016](#)

בנק ישראל פרסם טיוטות למדיניות הרישוי של לשכות האשראי ולשכות מידע על עוסקים אשר עתידות לקום בעקבות חקיקתו של חוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016

על פי החוק, בנק ישראל ימסור נתוני אשראי מהמאגר שיוקם ללשכות אשראי לשימושים שונים, כגון דירוג אשראי, דוח אשראי או ייעוץ פיננסי ללקוחות. בנוסף, החוק מסדיר שירות מידע על עוסקים. על מנת שבעת עליית המאגר תהיינה קיימות לשכות שתוכלנה לתת את

נדרש התאגיד הבנקאי לערוך בכתב ולאפשר ללקוח לעיין בהם לפני שהוא חותם עליהם. בהתאם לסעיף 3(א) לכללי גילוי נאות, המפקח על הבנקים רשאי לקבוע סוגי חשבונות ותנאים בהתקיימם לא תידרש חתימתו של לקוח על הסכם מן הסוגים המפורטים בסעיף 3(א) כאמור. בחוזר שפרסם הפיקוח על הבנקים, מנויים הסכמים לגביהם לא תידרש חתימתו של לקוח, ובלבד שהלקוח יוכל לאשר במקום המתאים באתר האינטרנט או ביישומון של התאגיד הבנקאי, כי ניתנה לו האפשרות הדרושה לעיין בהסכם. ואלה ההסכמים: הסכם לתנאי עסק כלליים או הסכם פתיחת חשבון עובר ושב וניהולו; הסכם להפקדת כספים לזמן קצוב לתקופה העולה על שנה; הסכם למתן אשראי למעט העמדה חד-צדדית של מסגרת אשראי בידי התאגיד הבנקאי ולמעט הלוואה לדיר; הסכם פיקדון ניירות ערך למשמרת; הסכם לקבלת כרטיס להפעלת מסוף בנק לשם ביצוע עסקה; וכן הסכם בנושא הוראות טלפוניות. עוד נקבע בחוזר כי ניתן לכרות הסכם בנקאות בתקשורת והסכם הוראות טלפוניות באמצעות שיחה מוקלטת או באמצעות מענה טלפוני ממוחשב ומתועד ובלבד שההסכם בכתב ויישלח ללקוח בסמוך למועד הכריתה (אין בכך לגרוע מן החובה ליתן ללקוח אפשרות לעיין בהסכם לפני כריתתו). תחילתו של החוזר ביום פרסומו.

[לחוזר מיום 7.8.2016](#)

אגף רישום והסדר מקרקעין פרסם הוראות ביצוע עדכניות

ההוראות העדכניות מיום 15.8.2016 מתייחסות, בין היתר, לנושאים הקשורים בייפוי כוח, כדלקמן:

(1) הגורם המוסמך לאשר ייפוי כוח כנאמן למקור - לפי הוראה זו, החל מיום 15.8.2016 יהא רשאי כל עורך דין שמופיע כשלוח בייפוי הכח לאשר "נאמן למקור" (ולא רק עורך הדין שאימת את חתימת השולח), וזאת בכפוף לכך שייפוי הכח בתוקף (בין משום שהוא בלתי חוזר ובין מאחר שטרם חלפו 10 שנים). למען הסר ספק, הוראה זו נועדה להקל והיא מתייחסת רק למקרים בהם על פי הנהלים כיום נדרש מקור;

(2) אופן העברת ייפוי כוח - לפי הוראה זו, כאשר עורך דין מעביר את ייפוי הכח לעורך דין אחר (בהנחה שייפוי הכח המקורי מאפשר לו לעשות זאת), יש לדרוש כי חתימתו על מכתב ההעברה תהא מאומתת כדין. האימות יכול להיעשות על ידי כל עורך דין, ולא דווקא על ידי אחד מעורכי הדין השלוחים;

(3) ייפוי כוח שלא כולל ביצוע עסקה ללא תמורה (שימוש בו לטובת הרוכש) - לפי הוראה זו, בעסקת מכר ללא

הוועדה לקידום השימוש באמצעי תשלום מתקדמים פרסמה מסמך עקרונות לאסדרת שירותי התשלום

הוועדה לקידום השימוש באמצעי תשלום מתקדמים, אשר הוקמה במרץ 2016, נועדה לעדכן את האסדרה של תחום שירותי התשלום, שתחול על כל הגופים העוסקים בשירותי תשלום, תגשר על הפערים הקיימים בין האסדרה להתפתחויות הטכנולוגיות ותחזק את הבהירות המשפטית לגבי שירותי התשלום ואת אופן הלקוחות בהם. לפי הוועדה, כיום אין חקיקה ייעודית החלה על כל ספקי שירותי התשלום בישראל. החוק היחיד הכולל דרישת רישיון בגין אספקת שירות תשלום הוא חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות (רישוי)") במסגרת אסדרת רישיון סולק בגין פעילות סליקה. ישנם בישראל מספר חוקים הרלבנטיים להיבטים מסוימים של שירותי התשלום ומתייחסים לגופים מסוימים, לאמצעי תשלום ספציפיים או ליחסים שבין בית העסק ללקוח - בהם חוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1981, שעניינו היחסים החוזיים שבין מנפק כרטיסי חיוב ללקוח וההגנות הצרכניות בשימוש בהם, וחוק הבנקאות (רישוי), האוסר על קבלת פיקדונות ומתן אשראי בו-זמנית ללא רישיון כתאגיד בנקאי, אך אין בו איסור לספק שירותי תשלום ללא רישיון. חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א - 1981, ומכוחו כללי הבנקאות וכן הוראות שונות בעניין ניהול בנקאי תקין שקבע הפיקוח על הבנקים, מסדירים את היחסים בין הבנק ללקוח גם במתן שירותי תשלום, וכוללים הגנות צרכניות רבות. ואולם הוראות אלו אינן חלות, כאמור, על גופים שמחוץ למערכת הבנקאית. **כדי לשמר סטנדרט אחיד ביחסים שבין ספקי שירותי התשלום ללקוחותיהם גם לאחר כניסת שחקנים חדשים לתחום זה, נדרשת חקיקה שתחול על כל ספקי שירותי התשלום, אשר תקבע כללים קבועים בתחומים שבהם נדרשים כללים אחידים.** במהלך דיוני הוועדה גובשו העקרונות לאסדרת שירותי התשלום, שהם בסיס לכתיבת טיוטת תזכיר לחוק שירותי התשלום, אשר עתיד להסדיר את תשלומי התשלום הבאים: ניהול חשבון תשלום (חשבון עו"ש); ביצוע עסקות תשלומים מחשבון תשלום או לחשבון תשלום, כגון הפקדות, משיכות והעברות תשלומים; הנפקת אמצעי תשלום; וסליקה של עסקות תשלום.

[להודעה של בנק ישראל מיום 5.10.2016; למסמך העקרונות](#)

בנק ישראל פרסם הודעה בעניין הרפורמה בתהליך הסליקה של שיקים בין בנקים והמעבר מסליקה פיזית לסליקה אלקטרונית

על פי ההודעה, השלב הראשון ביישום חוק הסליקה

השירות כנדרש, בנק ישראל החל כבר עתה להסדיר את תהליך הרישוי ועל כן פרסם טיוטות להערות הציבור המתייחסות למסגרת הרישוי ושלביו, הקריטריונים והעקרונות למתן רישיון ועוד.

[להודעה מיום 20.9.2016](#); לטיטות הבאות להערות הציבור: (1) [טופס בקשה לרישיון לשכה והמסמכים הנלווים](#); (2) [מסגרת תהליך רישוי לשכות ושלביו](#); (3) [קריטריונים ועקרונות למתן רישיון שירות נתוני אשראי או רישיון שירות מידע על עוסקים](#)

הפיקוח על הבנקים פרסם חוזר בנושא הנגשת שירותים לאנשים עם מוגבלות - המשכיות עסקית

החוזר פורסם בעקבות חוק שוויון הזכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 החל על תאגידי בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי ("התאגידים הבנקאיים") וקובע כי גופים ציבוריים כדוגמת התאגידים הבנקאיים יפעלו להנגשת שירותיהם. **החוק יוחל בהדרגה ולא יאוחר מיום 1.11.2017.**

מטרת החוזר להנחות את התאגידים הבנקאיים לגבי אופן הנגשת השירותים הבנקאיים בעת שיבושים תפעוליים ובמצבי חירום שונים, על מנת לאפשר קבלת שירותים במידה שווה לכלל האוכלוסייה. לשם כך, הנחה הפיקוח על הבנקים את התאגידים הבנקאיים להתייחס לאופן הנגשת השירותים הבנקאיים וסיוע בהגעה למרחב המוגן, במסגרת הכוללת לניהול המשכיות העסקית, בין היתר, בהיבטים הבאים: לגבש תמונת מצב אילו מסניפי "הגרעין", שהוגדרו לשעת חירום נגישים לאנשים עם מוגבלות; למנות גורמים אחראים לסיוע לאנשים בעלי מוגבלות; לתת תשומת לב לצרכיהם המיוחדים של אנשים עם מוגבלויות מסוגים שונים במסגרת תרגולי חירום ועוד.

[חוזר מיום 27.9.2016](#)

הפיקוח על הבנקים פרסם מספר מסמכים מרכזיים של שאלות ותשובות בנושא הוראות ניהול בנקאי תקין

התשובות הכלולות במסמכים הנ"ל, אשר פורסמו ביום 29.9.2016, מבטאות את עמדתו ופרשנותו המחייבת של הפיקוח על הבנקים ביחס להוראות ניהול בנקאי תקין השונות.

[לקובץ השאלות והתשובות בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור](#); [לקובץ השאלות והתשובות בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי](#); [לקובץ השאלות והתשובות בנושא דרישות הלימות הון](#); [לקובץ השאלות והתשובות בנושא יחסי כיסוי נזילות](#)

השינויים הנדרשים במדיניות ובהערכת הסיכון, לעדכן את הבקורות ואת מערכי ההדרכה ועוד. בנוסף, המכתב מפרט רשימה של "דגלים אדומים" - פעולה שעשויות להצביע על ביצוע עבירות מס בידי לקוחות שעל הבנק לזהות, ולבקש הסברים מהלקוחות בגינם.

[למכתב מיום 23.11.2016](#)

רשות המיסים ומשרד האוצר השוויצרי חתמו על הצהרת כוונות בנושא חילופי מידע אוטומטיים בנושאים פיננסיים ובנקאיים בין הצדדים

מטרת הצהרות הכוונות היא הגברת שיתוף הפעולה בין הצדדים בנושא של חילופי מידע, סיוע באכיפה שווייטית של המס בישראל, תשלום מס אמת וצמצום ההון השחור.

[להודעה של רשות המיסים מיום 28.11.2016](#)

הפיקוח על הבנקים פרסם טיוטת הוראה שמטרתה להסדיר את תהליך סגירת הסניפים וצמצום שירותי הטלר בסניפים, והמעבר למתן שירות באמצעים ישירים

באמצעות ההוראה, מבקש הפיקוח על הבנק לוודא כי המהפכה הטכנולוגית, אשר הגיעה גם לפתחם של הבנקים, תיעשה באופן הנותן מענה לצרכיהם של הלקוחות השונים. כך למשל, ההוראה קובעת כי על הבנק לבסס את החלטתו על סגירת סניף או צמצום שירותי הטלר בסניף על בדיקה מדגמית שיבצע ובה יבחן את ההשפעה הפוטנציאלית של החלטתו על לקוחות הסניף הנסגר וכן על תוכנית סדורה להמשך מתן השירותים הבנקאיים; על הבנק לוודא כי על אף סגירת הסניפים וצמצום השירותים כמות השטרות והמעטות המוצעת ללקוחותיו והתמהיל שלהם יישארו ברמה ההולמת את צרכי מגוון לקוחות הבנק; בסניפים בהם נסגרו שירותי הטלר והוחלפו בעמדות שירות דיגיטליות, על הבנק להציב בסניף את העמדות החדשות טרם ביצוע השינוי, לאפשר קבלת סיוע אנושי בסניף וכן להכשיר את העובדים ולהעניק להם את המשאבים הנדרשים להכוונה וסיוע ללקוחות ועוד.

[להודעה של בנק ישראל מיום 5.12.2016; לטיטות ההוראה](#)

[מיום 5.12.2016](#)

האלקטרונית שאושר בכנסת בפברואר 2016, החל ביום פרסום ההודעה והוא מאפשר סליקה בין בנקאית של שיקים שהופקדו באמצעות הסלולר (גם אם הם משוכים על בנק אחר). ההפקדה באמצעות הסלולר תתאפשר עבור שיקים "למוטב בלבד" ועד לסכום של 10,000 ש"ח לשיק בודד. תהליך זה מייתר את הצורך של הלקוחות להגיע פיזית לסניף וכן מפחית את עלויות הפקדת השיק בשיעור של עד 75% (הפקדה בערוץ ישיר חלף הפקדה באמצעות פקיד). החוק מסדיר גם מצבים בהם השיק שהופקד לא כובד וקובע כי במקרה כזה הלקוח יוכל לקבל פלט של השיק הממוחשב לצורך המשך הליכי גבייה והוצאה לפועל וכי פלט של שיק ממוחשב ייחשב לשיק לכל דבר ועניין ויהווה ראיה קבילה להוכחת אמיתות תוכנו בכל הליך שיפוט.

[להודעה לעיתונות מיום 8.11.2016; למידע נוסף על הרפורמה](#)

[בתהליך הסליקה של השיקים](#)

בנק ישראל הנחה את בנק הפועלים ובנק לאומי לערוך שינויים בהרכב הדירקטוריון של שתי חברות כרטיסי האשראי שיופרדו מהם, ישראלכרט ולאומי קארד, על רקע הצעת החוק המתגבשת, להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות

על פי בנק ישראל, תקופת המעבר על להפרדת חברות כרטיסי האשראי עלולה ליצור ניהוד עניינים בין הבנקים לחברות שיופרדו, אשר עשויים להעמיד במצב בעייתי את הדירקטורים של חברות כרטיסי האשראי המכהנים גם כנושאי משרה בכירים בחברות האם. לפיכך הורה בנק ישראל כי **עד ליום 31.3.2017**: (1) יו"ר דירקטוריון חברת כרטיסי האשראי לא יהיה אחד מעובדי הבנק או נושאי המשרה בו; (2) הדירקטורים מטעם הבנק בחברת כרטיסי האשראי לא יהיו חברי הנהלת הבנק או נושאי משרה בו; (3) הדירקטורים מטעם הבנק לא יהיו מתחום קביעת האסטרטגיה או ניהול הפעילות העסקית של הבנק; ו- (4) הרכב הדירקטוריון בחברת כרטיסי האשראי יהיה כזה שלא יהיה בו רוב של דירקטורים מטעם הבנק.

[להודעה של בנק ישראל מיום 17.11.2016](#)

הפיקוח על הבנקים פרסם מכתב בנושא היערכות לניהול סיכונים ציות נוכח קביעת עבירות מס כעבירות מקור

המכתב פורסם לאור התגברות הסיכונים לתאגידים הבנקאיים בקשר עם ניצולם לצורך העלמות מס של לקוחות וכן כניסתו לתוקף של תיקון לחוק איסור הלבנת הון אשר הוסיף עבירות מס חמורות לרשימת עבירות המקור. לפי המכתב, על התאגידים הבנקאיים לבחון את

האשראי עם כל אחד מהצדדים לקונסורציום; כי בנק הפועלים ובנק לאומי לא יהיו חברים יחד בקונסורציום (בכפוף לתנאים מסוימים); כי יערך תיעוד של מפגשים ונתונים הקשורים בקונסורציום ועוד.

עוד צוין במכתב כי אין באמור בו למנוע מגורמים החפצים ליתן אשראי במשותף, מלפנות להליך של אישור מבית הדין להגבלים עסקיים בהתאם לסעיף 7 לחוק ההגבלים העסקיים או לפטור פרטני בהתאם לסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים.

[למכתב של רשות ההגבלים העסקיים מיום 28.12.2016](#)

רשות ההגבלים העסקיים הודיעה כי אין בכוונת הממונה לאכוף את הוראות חוק ההגבלים העסקיים על שיתופי פעולה בין גופים פיננסיים למתן אשראי לא סחיר לגופים עסקיים ("קונסורציום אשראי"), אשר מקיים את התנאים המפורטים במכתב מיום 28.12.2016, וזאת למשך שנה נוספת - עד ליום 31.12.2017

כך למשל התנאים קובעים, בין היתר, כי החבירה בקונסורציום אשראי לרבות המגעים לקראת חבירה כאמור יעשו רק לאחר קבלת הסכמה בכתב של הלקוח; כי ללקוח תינתן האפשרות לשאת ולתת על תנאי מתן

חידושים מן העולם...

בין היתרונות שמוסדות פיננסיים רואים בבוררות בינלאומית, נסקרו בדו"ח כל אלו: נושא האכיפה, המומחיות של הבוררים, הגמישות, הסודיות, הסופיות של פסק הבורר והנייטרליות של הטריבונל (בפרט בהשוואה לבית משפט מדינתי). **מנגד**, מוסדות פיננסיים עמדו גם על חסרונות שונים שלתפיסתם קיימים בבוררות בינלאומיות, ובהם הקושי בכל הנוגע לסעדים זמניים ולאפשרות לדחות על הסף תביעות כנגד המוסד הפיננסי, הקושי בהתמודדות עם הליכים מורכבים ומרובי צדדים, העלויות הגבוהות, היעדר התוקף כתקדים, וחוסר ההתאמה להליכי אכיפת שעבודים והליכי חדלות פירעון.

חלק נוסף בדו"ח כולל שורה של המלצות, שעשויות לאפשר התמודדות מסוימת עם חסרונות ההליך. בין המלצות אלו, ניתן למנות את האפשרות ליישם כלים לצורך ניהול וצמצום העלויות וקיצור לוחות הזמניים של בוררות בינלאומיות. המלצות נוספות נוגעות לאופן ניסוח סעיפי בוררות ולכך שמומלץ לשקול הוספת הוראות הנוגעות, בין השאר, לסמכות לדחייה על הסף של תביעות, לסמכות ליתן סעדים זמניים, להוראות הנוגעות לפסיקת הוצאות, לקביעת ערכאת ערעור במסגרת מנגנון הבוררות, ועוד. לבסוף, מחברי הדו"ח המליצו למוסדות פיננסיים לגבש הוראות פנימיות ביחס לשימוש בבוררות בינלאומית ולרכיבים השונים של הסכמי בוררות לפי נסיבות העניין.

[לדו"ח](#);

ICC Commission on Arbitration and ADR Task Force on Financial Institutions and International Arbitration

מדובר בדו"ח של צוות עבודה של ארגון ה-International Chamber of Commerce, שמטרתו (בין השאר) קידום סכסוכים בינלאומיים באמצעות בוררות ואמצעי יישוב סכסוכים אחרים. נזכיר, שה-ICC מהווה את אחד ממוסדות יישוב הסכסוכים הבינלאומיים המובילים והמוכרים ביותר.

הדו"ח עוסק בהיבטים שונים הנוגעים לשימוש בבוררות בינלאומיות על ידי מוסדות פיננסיים בתחומים שונים, ובהם היבטים רגולטוריים, עסקאות בנגזרים וכן בעסקאות מימון. במהלך הכנת הדו"ח, בין שאר, התקיימו ראיונות עם כ-50 מוסדות פיננסיים מרחבי העולם.

בין התובנות המפורטות בדו"ח ניתן למנות את העובדה שלמרבית המוסדות אשר רואיינו לא היה ניסיון משמעותי בבוררות בינלאומיות. לצד האמור, הדו"ח עומד על המקרים בהם מוסדות פיננסיים נטו דווקא לעשות שימוש בבוררות בינלאומית: (א) כאשר מדובר בעסקה מורכבת או גדולה במיוחד; (ב) כאשר קיים אינטרס בסודיות; (ג) כאשר הצד הנגדי לעסקה הוא מוסד בבעלות מדינתית; ו-(ד) כאשר הצד הנגדי לעסקה נמצא במדינה בה קיים קושי באכיפת פסקים זרים או שניתן להניח שאכיפת פסק בוררות בינלאומי (בהתאם לאמנת ניו-יורק) תהיה פשוטה יותר מאשר אכיפת פסק זר.

נשמח לעמוד לרשותכם בכל שאלה או הבהרה בטלפון: 03-7109191 או 03-7109545, וכן בכתובת הדוא"ל המפורטות להלן.

מערכת ידיעון מימון ובנקאות:

עו"ד אביעד רבינוביץ'	עו"ד אלי אליה, שותף
עו"ד מורן בן משה סבתו	עו"ד אורי יצחק, שותף
עו"ד זאב בינשטוק	עו"ד ניר קידר
עו"ד נוי אור	עו"ד ליאור ברן
עו"ד נועה אבן ספיר	עו"ד אמנון ביס

כל הזכויות בקשר עם ידיעון זה שמורות למשרד גורניצקי ושות', עורכי דין. המידע הכלול במסמך זה (ובכלל זה הערות המערכת) הינו מידע כללי ותמציתי בלבד, אינו מחליף את הצורך בעיון מלא ומעמיק בנוסח המלא של החלטה/הפרסום/הוראת החוק הרלוונטיים, אינו מהווה חוות דעת משפטית או ייעוץ משפטי ואין להסתמך עליו בכל דרך ואופן שהם. לקוחותיו של משרד גורניצקי ושות', עורכי דין, עשויים להיות בעלי עניין בתכנים המוזכרים במסמך זה. לרישום או הסרה מרשימת התפוצה ניתן לפנות למשרדנו בכתובת הדוא"ל:

G-BankingFinance@gornitzky.com

סניף תל-אביב

שדרות רוטשילד 45, בית ציון
 תל-אביב 6578403
 ת.ד. 29141
 טלפון: 03-7109191
 פקס: 03-5606555
www.gornitzky.com

סניף הרצליה

שדרות אבא אבן 1
 הרצליה פיתוח 4672519